

Komparace demografického vývoje a bytových politik měst Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom

Petronela Mičková

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Petronela Mičková**
Osobní číslo: **M18438**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Komparace demografického vývoje a bytové politiky měst
Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom**

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Vymezte teoretické základy v oblasti demografického vývoje a bytové politiky.
- Představte principy a nástroje současných bytových politik.

II. Praktická část

- Zpracujte analýzu demografického vývoje a procesu výstavby hromadného bydlení měst Nové Dubnice a Dubnice nad Váhem.
- Analyzujte a vyhodnoťte bytové politiky měst Nové Dubnice a Dubnice nad Váhem.
- Proveďte komparaci demografického vývoje a bytových politik měst Nové Dubnice a Dubnice nad Váhem.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40 stran
Forma zpracování bakalářské práce: Tisková/elektronická

Seznam doporučené literatury:

HEGEDŮS, József, Martin LUX a Vera HORVÁTH. *Private Rental Housing in Transition Countries: An Alternative to Owner Occupation?* London: Palgrave Macmillan UK, 2018, 418 s. ISBN 978-1-137-50709-9.
KLUFOVÁ, Renata a Poláková ZUZANA. *Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 308 s. ISBN 978-80-7357-546-5.
LUND, Brian. *Understanding Housing Policy*. Bristol: Policy Press, 2011, 336 s. ISBN 978-1-84741-631-4.
POLÁKOVÁ, Olga. *Bydlení a bytová politika*. Praha: Ekopress, 2006, 294 s. ISBN 80-86929-03-5.
ŠPIRKOVÁ, Daniela, Koloman IVANIČKA a Maroš FINKA. *Bývanie a bytová politika : vývoj, determinanty rozvoja bývania a nové prístupy v nájomnej bytovej politike na Slovensku*. STU, 2009, 191 s. ISBN 978-80-227-3173-7.

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: 15. ledna 2021
Termín odevzdání bakalářské práce: 18. května 2021

L.S.

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 15. ledna 2021

**PROHLÁŠENÍ AUTORA
BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE**

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen přípouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně dne 11.6.2021

Jméno a příjmení: Petronela Mičková

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Táto bakalárska práca je zameraná na demografický vývoj a bytovú politiku vybraných miest Stredného Považia, Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom, nachádzajúce sa na Slovensku. Práve demografia a jej vývoj je priamo ovplyvnený aj bytovou politikou nastavenou v týchto mestách. Cieľom práce bolo porovnanie komplexných analýz oboch miest a vyzdvihnutie spoločných a rozdielnych zámerov, ktoré mestá majú. Zanalyzované údaje sa opierajú najmä o dáta zo Štatistického úradu Slovenskej Republiky z rokov 2012 až 2020. Na základe analýzy sa všetky informácie o demografických vývojjoch a bytových politikách vybraných miest porovnali metódou komparácie.

Kľúčové slová: demografický vývoj, Dubnica nad Váhom, bytová politika, bývanie, komparácia, Nová Dubnica, urbanistické štúdie

ABSTRACT

This bachelor thesis is focused on the demographic development and housing policy of selected cities of Middle Považie, Nová Dubnica and Dubnica nad Váhom, located in Slovakia. It is demography and its development that is directly influenced by the housing policy set in these cities. The aim of the work was to compare complex analyzes of both cities and to highlight the common and different intentions that cities have. The analyzed data are mainly based on data from the Statistical Office of the Slovak Republic from 2012 to 2020. Based on the analysis, all information on demographic developments and housing policies of selected cities was compared by the method of comparison.

Keywords: comparison, demographic transition, Dubnica nad Váhom, housing, housing policy, Nová Dubnica, urban studies

Na tomto mieste by som chcela poďakovať najmä vedúcemu práce, RNDr. Pavlovi Bednářovi, PhD., za jeho vedenie, čas a ochotu, ale aj odborné a cenné rady, ktoré mi veľmi pomohli pri písaní tejto bakalárskej práce. Rovnako by som chcela poďakovať svojej rodine a blízkym, ktorí ma podporujú a neustále poháňajú vpred.

Prehlasujem, že odovzdaná verzia bakalárskej práce a verzia elektronická nahraná do IS/STAG sú totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
CIELE A METÓDY SPRACOVANIA PRÁCE.....	10
I TEORETICKÁ ČASŤ.....	12
1 TEORETICKÉ ZÁKLADY V OBLASTI DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJA A BYTOVEJ POLITIKY.....	13
1.1 DEMOGRAFIA A DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ.....	13
1.1.1 Populácia.....	15
1.1.2 Plodnosť a pôrodnosť.....	15
1.1.3 Sobášnosť a rozvodovosť.....	16
1.1.4 Úmrtnosť.....	16
1.1.5 Migrácia.....	17
1.2 BYTOVÁ POLITIKA.....	18
2 PRINCÍPY A NÁSTROJE BYTOVEJ POLITIKY.....	21
2.1 PRINCÍPY BYTOVEJ POLITIKY.....	21
2.2 NÁSTROJE BYTOVEJ POLITIKY.....	22
2.2.1 Priame a nepriame nástroje bytovej politiky na Slovensku.....	24
ZHODNOTENIE TEORETICKEJ ČASŤI.....	25
II PRAKTICKÁ ČASŤ.....	26
3 SOCIÁLNE-EKONOMICKÝ VÝVOJ MIEST Z POHĽADU DEMOGRAFICKEJ VÝSTAVBY A PRIEMYSLU.....	27
3.1 SOCIÁLNE-EKONOMICKÝ VÝVOJ NOVEJ DUBNICE A DUBNICE NAD VÁHOM Z HEADISKA VÝSTAVBY A PRIEMYSLU.....	27
4 ANALÝZA MESTA NOVÁ DUBNICA.....	30
4.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA NOVÁ DUBNICA.....	30
4.2 VÝSTAVBA.....	32
4.2.1 Radová výstavba Miklovky.....	33
4.2.2 Radová výstavba Dlhé Diely.....	33
4.2.3 Štvrť Medové lúky.....	34
4.3 PRIEMYSEL.....	35
4.3.1 Vývoj priemyslu v Novej Dubnici.....	35
4.3.2 Súčasnosť priemyslu v Novej Dubnici.....	36
5 ANALÝZA MESTA DUBNICA NAD VÁHOM.....	38
5.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA DUBNICA NAD VÁHOM.....	38
5.2 VÝSTAVBA.....	40
5.3 PRIEMYSEL.....	43
5.3.1 Vývoj priemyslu v Dubnici nad Váhom.....	43
5.3.2 Súčasnosť priemyslu v Dubnici nad Váhom.....	45

6	OBYVATEĽSTVO.....	47
6.1	OBYVATEĽSTVO NOVEJ DUBNICE	47
6.1.1	Vývoj obyvateľstva	47
6.1.2	Aktuálny stav obyvateľstva.....	48
6.2	OBYVATEĽSTVO DUBNICE NAD VÁHOM	50
6.2.1	Vývoj obyvateľstva	51
6.2.2	Aktuálny stav obyvateľstva.....	51
7	KOMPARÁCIA DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJA A BYTOVÝCH POLITÍK MIEST NOVÁ DUBNICA A DUBNICA NAD VÁHOM.....	54
7.1	KOMPARÁCIA DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJA MIEST NOVÁ DUBNICA A DUBNICA NAD VÁHOM.....	54
7.2	KOMPARÁCIA BYTOVÝCH POLITÍK MIEST NOVÁ DUBNICA A DUBNICA NAD VÁHOM	56
	ZÁVER	57
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	58
	ZOZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJOV	59
	ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A ZKRATIEK	62
	ZOZNAM GRAFOV	63
	ZOZNAM OBRÁZKOV	64
	ZOZNAM TABULIEK	65

ÚVOD

Bývanie je považované za, ak nie celkom, tak minimálne jedno z najdôležitejších potrieb každého jedného z nás. Je to z toho dôvodu, že niekde jednoducho bývať musíme. Ako ľudskej bytosti máme potrebu sa každý deň niekam vrátiť, cítiť sa niekde uvoľnene, dobre. Tomuto miestu hovoríme domov. Avšak každé takéto miesto ovplyvňuje množstvo iných okolností, ktoré na seba nadväzujú, ako napríklad bytová politika mesta či demografický vývoj regiónu a široký komplex iných súvislostí.

Táto práca je zameraná na bytovú politiku a demografický vývoj dvoch vybraných miest, Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom, ktoré sa nachádzajú na Strednom Považí na Slovensku, čo je oblasť s výraznou industrializáciou začínajúcou obdobia druhej polovice 20. storočia, kedy na týchto miestach prebiehal najväčší rozmach strojárskych fabrík, ale ich rozvoj v súčasnosti významne podporuje aj ich poloha v bezprostrednej blízkosti diaľničného ťahu, len necelých 90 minút od hlavného mesta Bratislava, čo výrazne podporuje trh a pracovné príležitosti, a súčasne sú to mestá takmer hraničiace s Českou republikou.

Najmä v Bratislave na Slovensku sa zaoberajú otázkami bývania, kde existuje množstvo spracovaných prác na tému demografického vývoja a rovnako aj prác spracovaných na tému bytovej politiky. V vysokoškolských prácach na FaME UTB ve Zlíně sú obdobne často spracované tieto témy, avšak práve spracovanie bytovej politiky s kombináciou demografického vývoja na Slovensku, ešte spracovaná nebola. Obzvlášť oblasť Stredného Považia, na ktorom je neustále čo sledovať a analyzovať, práve vďaka významnej priemyselnej minulosti.

Na základe vymedzených cieľov spracovania je práca zameraná na porovnanie získaných informácií analýzou vybraných miest.

CIELE A METÓDY SPRACOVANIA PRÁCE

Cieľ bakalárskej práce bol vymedzený spolu s inými menšími, čiastkovými cieľmi, bez ktorých by nebolo možné dopracovať sa k hlavnému cieľu. Hlavným cieľom práce je skompletizovanie informácií ohľadne vybraných miest, ich populačný vývoj, bytovú politiku v prepojení s výraznou priemyselnou výrobou a životom obyvateľov a následne porovnať získané informácie zamerané na vybrané slovenské mestá, Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom, patriace do regiónu Stredné Považie.

Prvým čiastkovým cieľom je zanalyzovanie oboch miest jednotlivo podľa historického kontextu a vývoja každého mesta. Potrebné je skompletizovať informácie ohľadne výstavby, priemyslu a obyvateľstva miest, a tým sa priblížiť do problematiky demografického vývoja a bytovej politiky vybraných miest.

Druhým významným cieľom je následné porovnanie, teda komparácia zistených informácií a skompletizovanie.

Na základe vopred stanovených cieľov práce sú nasledujúce využívané metódy:

Literárna rešerš – je to metóda, vďaka ktorej sa využíva pri písaní záverečných prác. Touto metódou je spracovaná teoretická časť. Ide o vyhľadávanie dôležitých informácií o vybranej tematike na základe rešeršovaného odkazu, ktorý súvisí s cieľmi bakalárskej práce. Tieto vyhľadané informácie tvoria komplexný súhrn východísk k vybranej téme a tiež poskytujú určitý pohľad a vysvetlenie na danú problematiku v rámci súčasnej literatúry. V rešerši je dôležité okrem správne volenej odbornej literatúry aj nezaujatý a ucelený prehľad skúmanej oblasti.

Porovnanie – alebo inak nazývaná aj komparácia sa používa pri zhodnotení rovnakých alebo aj rôznych pohľadov na predmety či javy. Môže ísť o spracovanie kvantity či kvality skúmaného faktu.

Podľa Pickvance (2001) komparácia môže byť komparáciou len v prípade, že sú splnené dve podmienky. Prvá hovorí o tom, že údaje musia byť pre dva alebo viaceré prípady. V tomto momente môže ísť o krajiny, mestá, firmy alebo rodiny – môže ísť skutočne o čokoľvek. Druhou podmienkou je minimálne pokus o vysvetlenie problematiky a nielen jeho opísanie.

Analýza – je rozbor alebo teoretický rozklad skúmaného predmetu a javu na menšie časti. Pričom podrobnejšie preskúmanie jednotlivých častí vybraného problému poskytuje lepšie poznať daný problém ako celok v jeho fungovaní.

Pickvance (2001) rozumie analýzu ako akýkoľvek pokus o identifikáciu kauzálnych vzťahov. Podľa neho existuje množstvo spôsobov, akým analýzu dosiahnuť. Môže to byť napr. intenzívnymi alebo rozsiahlymi štúdiami či štúdiami, ktoré zhromažďujú kvalitatívne údaje a štúdie, ktoré zhromažďujú kvantitatívne údaje. Prvotne si je nutné stanoviť jav, ku ktorému sa príčina vzťahuje a následne je potrebné zadať si podmienky, ktoré stanovujú hranice výskumu.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 TEORETICKÉ ZÁKLADY V OBLASTI DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJA A BYTOVEJ POLITIKY

1.1 Demografia a demografický vývoj

Demografický vývoj je odvodený od pojmu demografia. Tá je vytvorená spojením dvoch gréckych slov, démos a grafein, ktorých prekladom si vysvetľujeme pojem ako „popis ľudu“. Inak sa pojem označuje aj ako populacionistika či populačná veda, veda o obyvateľstve.

Avšak, práve z dôvodu nepresnosti pri „vede o obyvateľstve“, nakoľko obyvateľstvo je súhrn ľudí žijúcich na určitom území, vznikol presnejší pojem, a to populácia.

Populácia je skupina ľudí, v ktorej dochádza k reprodukcii. Reprodukcia, neodmysliteľná súčasť demografického vývoja, ešte zahŕňa okrem natality a mortality aj rôzne iné demografické udalosti, ako napríklad sobáše, potraty či rozvody.

Demografia sa prepája s množstvom vedných odborov, ktoré rovnako skúmajú populáciu, no z iného hľadiska reprodukcie. Sem sa zaraďuje napríklad demogeografia alebo len obyčajne geografia, ktorá skúma rozmiestnenie obyvateľstva na Zemi, antropológia skúmajúca pôvod a vývoj človeka, genetika zaoberajúca sa dedičnosťou, etnografia, ktorá skúma ľudské kultúry alebo sociológia a ekonómia, ktoré skúmajú sociálne a ekonomické vzťahy medzi ľuďmi.

V dnešnej dobe je demografia vnímaná predovšetkým ako veda, ktorá sleduje preľudnenie vo svetovej a regionálnej miere a s tým súvisiaci aj novodobý problém sveta - hlad. V súčasnosti je možné demografiu rozlíšiť na niekoľko odvetví:

- **kvantitatívna demografia** (zahŕňajú sa sem odbory, ktoré sa zaoberajú kvantitatívnou stránkou stavu a vývoja ľudských populácií);
- **popisná demografia** (zaoberá sa stavom, veľkosťou, rozmiestnením, štruktúrou a vývojom populácie čisto popisným spôsobom poskytovaných demografickou štatistikou);
- **matematická demografia** (zaoberá sa matematickou formalizáciou procesov a vzťahov populácií. Hlavným predmetom pozorovaní sú tabuľky života, najmä úmrtnostné tabuľky, teórie populačných modelov a populačných prognóz);

- **teoretická demografia** (zaoberá sa všeobecným štúdiom populačných problémov a formálnych vzťahov medzi rôznymi demografickými javmi);
- **kvalitatívna demografia** (zaoberajúca sa špeciálnym rozložením kvalitatívnych znakov v populácií, napr. intelektuálnych, fyzických či sociálnych znakov);
- **ekologická a sociálna demografia** (zaoberajúca sa štúdiom vzťahov medzi populačnými javmi a javmi ekonomickými a sociálnymi, ako sú samovraždy, potraty, kriminalita, atď.) (Klufová, 2008, s. 12)

Demografia je vedou, ktorá sa nachádza na rozhraní spoločenských a prírodných vied. Ide o neustálu obnovu populácie v dôsledku toho, že človek stále dookola plodí a následne rodí, a teda reprodukuje nové ľudské bytosti, stará sa o ne a tým zachováva druh. Toto je prírodné rozhranie. Súčasne však patrí demografia aj do oblasti spoločenských vied. Človek je tvor, ktorý disponuje inteligenciou a vďaka písmu a reči dokáže každá ďalšia generácia spoznať to, čo vynašla predchádzajúca generácia a má možnosť toto poznanie rozvíjať ďalej. (Klufová, 2010, s. 19)

Populačný vývoj sa týka rovnako aj starnutia, a to na základe štatistík úmrtnosti, strednej dĺžky života alebo zvyšujúceho sa počtu osôb vo vysokom a veľmi vysokom veku. Od roku 1989 až po rok 2004 bol výrazný pokles všeobecnej miery úmrtnosti, avšak v súčasnosti uvádza spomalenie poklesu úmrtnosti. Na druhú stranu sa predlžovala pri oboch pohlaviach stredná dĺžka života, pričom poznamenával, že rýchlejší rast pozoroval pri mužoch. Vplyvom zvyšujúceho sa počtu starých osôb sa zvyšuje aj index starnutia, inak nazývaný aj ukazovateľ biologických generácií. (Vlček, 2006, s. 195)

Je nevyhnutné poznamenať, že náš životný štýl a napredovanie zdravotníctva vehementne napomáha ku zvyšovaniu starnutia populácie, a naopak znižovaniu úmrtnosti. Z ekonomického hľadiska sa to síce nepovažuje za priaznivý dôsledok, nakoľko čím dlhšie občan poberá starobný dôchodok, tým dlhšie vytvára záťaž pre štátnu peňaženku. Z tohto dôvodu sa štát prirodzene snaží postupne zvyšovať vek odchodu do dôchodku, čo priamo či nepriamo podporuje úmrtnosť, pretože pracovný výkon zamestnanca len pár rokov do odchodu na penziu nie je možné sa vyrovnáť pracovnému výkonu mladého, perspektívneho zamestnanca. Avšak, aj na tomto príklade je ľahké dokázať, že jedna vec je ovplyvnená druhou a vec tretiu ovplyvňuje.

1.1.1 Populácia

Vysvetlenie pojmu populácia je obrovské množstvo, pretože každý človek si to vie vysvetliť po svojom. Jeden z nich je od Polákovej, ktorá si tento pojem vysvetľuje takto: „*Pod pojmom populácia rozumieme súbor jedincov určitého živočíšneho druhu, medzi ktorými prebieha reprodukcia a žijú na vymedzenom území.*“ (2010, str. 51)

Populácia je teda zoskupenie ľudí, ktorí žijú dlhšiu dobu na určitom území, ktorému hovoria domov. Populácií existuje nespočetné množstvo. Rozlišujú sa spravidla jazykom alebo rozličnou kultúrou. Je to úplne prirodzená vec, ktorá je práve vďaka svojej rozmanitosti taká pestrá. Aj preto proces pretvárania populácií neustále prebieha, nové populácie vznikajú a niektoré zanikajú. Základné znaky každej populácie sú veľkosť a hustota osídlenia, charakter demografickej reprodukcie a štruktúra podľa veku a pohlavia.

1.1.2 Plodnosť a pôrodnosť

Plodnosť a pôrodnosť sú z pohľadu demografických ukazovateľov priemerné počty potomkov narodených na jednu ženu. Plodnosť je ukazovateľ vyjadrujúci priemerný počet potomkov na jednu ženu. Pôrodnosť alebo aj natalita je ukazovateľ udávajúci podiel narodených z určitej skupiny ľudí za určité časové obdobie. Uvádza sa v promile, teda v prepočte na 1000 obyvateľov. Natalita je ovplyvnená rozsahom sledovanej populácie a súčasne aj veľkosťou časového obdobia.

Pôrodnosť sa v demografii používa ako:

- **hrubá miera pôrodnosti** alebo **natalita** ako jednoduchý podiel počtu živonarodených detí a veľkosti populácie;
- **čistá miera reprodukcie** vyjadruje rast populácie;
- **úhrnná plodnosť** je počet detí, ktoré sa priemerne narodia jednej žene.

Z hľadiska ukazovateľov je tiež používaný priemerný vek matky pri pôrode, prípadne priemerný vek matky pri pôrode prvorođeného alebo druho-treťorođeného dieťaťa či viac.

V rôznych teóriách sú tvrdenia, že na zabezpečenie istej reprodukcie rodu a jeho nevyhynutie, je potrebné mať štyroch potomkov. Prvý potomok za otca, druhý potomok za matku a tretí pre prípad, keby sa tento potomok nedožil dospelosti či pracovnej schopnosti. Štvrtý potomok by bol v tomto momente ten, ktorý by bol istotou pre zachovanie rodu.

1.1.3 Sobášnosť a rozvodovosť

Sobášnosť a rozvodovosť sú demografické procesy, ktoré demografia sleduje ako hromadné javy.

Medzi hlavné ukazovatele sobášnosti patria:

- **hrubá miera sobášnosti**, ktorá sa vypočítava ako celkový počet sobášov na 1000 obyvateľov;
- **úhrnná sobášnosť** je pravdepodobnosť, že priemerný obyvateľ v priebehu života vstúpi do manželstva;
- **priemerný vek pri prvom sobáši** je pre hodnotenie reprodukčného správania populácie.

Podľa Klufovej je sobáš zvláštna formalita, súčasťou ktorej je vznik rodiny založený na manželskom práve. V manželskom práve sa nachádza presný predpis na jeho základe sa uzatvára manželstvo. Uzatváraním manželstva sa tento proces nazýva sobášnosť. Sobáš môže byť uzatvorený civilne na obecnom či mestskom úrade, no môže byť uzatvorený aj cirkevne, kedy sa mu priznáva platnosť. Vtedy sa zo snúbencov stávajú právoplatní manželia. (2010, str. 184)

Rozvodovosť má rovnako hlavné ukazovatele, ktorými sú:

- **hrubá miera rozvodovosti**, čo je aktuálny počet rozvodov na 1000 obyvateľov;
- **úhrnná rozvodovosť**, čo je priemerný počet rozvodov na jeden sobáš.

V súvislosti so sobášmi a rozvodmi je dôležité spomenúť pojem „kohabitácia“. Ide o formu spolužitia dvoch dospelých partnerov, ktorí v dlhšom časovom období spoločne žijú, spoločne bývajú a spoločne hospodária bez toho, aby boli zosobášení. V dnešnej dobe to je veľmi častá vec, nakoľko väčšina mladých ľudí nepovažuje sobáš za niečo dôležité alebo sú názoru, že je to pre nich len „papier“. V tomto prípade sa partneri neoznačujú ako manželia, teda manžel a manželka, ale druh a družka, teda sú si druhmi.

1.1.4 Úmrtnosť

Ako hovorí Klufová (2010), úmrtnosť je prvá udalosť, o ktorú sa demografia začala zaujímať. Avšak nezaujímal sa o ňu do detailov každého úmrtia, ale vo všeobecnosti ako hromadný jav úmrtnosti, ako proces vymierania určitej populácie a jej samotná úmrtnosť. Záujem demografie bol teda zo začiatku takmer úplne obmedzený na súbory úmrtí, ktoré

nastali v konkrétnej populácii na konkrétnom vymedzenom časovom úseku. No neustále sa viac a viac začína zaujímať o jednotlivé úmrtia. Vďaka prepájaniu úmrtnosti s inými odborními sa umožňuje poznať charakteristické znaky jednotlivých úmrtí, ktoré je možné označiť za relatívne rovnaké a je ich možné štatisticky analyzovať. Touto charakteristikou je napríklad vek, ktorý na počiatku evidencie úmrtí nebol vôbec zisťovaný, zisťovaná bola len príčina úmrtia. Pomocou spolupráce rôznych odborov je tak dnes jednoduchšie skompletizovať sociálne a profesionálne charakteristiky zomrelého, ale aj jeho zdravotnú históriu. Na základe spolupráce demografie, lekárskeho vied a všeobecnej biológie je proces individuálneho starnutia a dĺžka ľudského života.

1.1.5 Migrácia

Podľa Polákovej je migrácia mechanický pohyb obyvateľstva. Rozdeľuje sa na horizontálnu a vertikálnu migráciu. Horizontálna migrácia je vtedy, keď ide o pohyb v rámci územnej jednotky alebo štátu v smere z vidieka do mesta alebo opačne. Vertikálna migrácia je zasa pohyb z mesta do mesta alebo z vidieka na vidiek, poprípade aj cez hranicu štátu, kedy sa to nazýva medzištátny pohyb. (2010, s. 214)

Migrácia môže byť o presune obyvateľstva do iného mesta z dôvodu lepšej zamestnanosti, aby každý deň nemuseli cestovať stovky kilometrov za lepším zamestnaním, vtedy je migrácia spojená aj so zmenou trvalého bydliska, ale migrácií sa hovorí tiež v tom prípade, kedy občania bývajú na vidieku a dennodenne cestujú za prácou do okolitých väčších miest. Ďalej sa migrácia rozdeľuje podľa toho, či obyvatelia prichádzajú do krajiny alebo z krajiny odchádzajú. Toto delenie sa nazýva:

- **imigrácia;**
- **emigrácia.**

Imigrácia je pohyb, kedy sa osoba prisťahuje na nové miesto. Tejto osobe sa hovorí imigrant. Emigrácia je naopak situácia, kedy, v tomto prípade emigrant, odíde zo svojho trvalého bydliska. Môže ísť o trvalú, dočasnú, sezónnu či kyvadlovú migráciu.

O trvalú migráciu môže ísť v prípade, že sa obyvateľ rozhodne zmeniť svoje bydlisko z dôvodu zmeny zamestnania z východu na západ.

Dočasná migrácia býva najčastejšia v prípade študentov, ktorí počas svojho štúdia trávajú roky štúdia v meste svojej školy.

Sezónna migrácia je migrácia, ktorá je najčastejšie využívaná študentmi, ktorí si v letnej sezóne, v čase prázdnin, zvyknú vycestovať za prácou do zahraničia, kde strávajú 3 či 4 mesiace.

Ako kyvadlová migrácia je najbežnejšia preprava osôb na týždňové práce. Ide o zamestnania, kedy, najmä robotníci, vycestovávajú za prácou do zahraničia celoročne, ale ich pracovná doba vyzerá tak, že napríklad 6 týždňov pracujú v zahraničí a ďalšie 2 týždne majú voľno doma.

V súčasnosti sa migrácia vyskytuje najmä z ekonomických, politických a sociálnych dôvodov. Je to možné vidieť na migrácií do vyspelejších štátov Európskej únie s cieľom lepšieho života alebo v situáciách, v ktorých obyvatelia utekajú zo svojej krajiny z dôvodu prírodnej katastrofy či vojnových konfliktov.

Súčasťou emigrácie však môže byť aj vystažovalectvo, ktoré je buď trvalé alebo dlhodobé. Udeľuje sa na základe trestných činov, kedy sa imigrant, prisťahovaný do vybranej krajiny, previní voči štátu a tento štát ho vyhostí a musí sa o tohto migranta postarať štát, ktorého je občanom. Avšak existujú zákony, podľa ktorých je na Slovensku nemožné vyhostiť zo Slovenska občana Slovenskej republiky.

1.2 Bytová politika

Špirková vo svojej knihe odkazuje na Ivaničkovu vysvetlenie bytovej politiky ako o súbore opatrení, pomocou ktorých štát vytvára legislatívne a finančné prostredie potrebné na zvyšovanie prístupnosti zdravého a kvalitného bývania pre široké vrstvy obyvateľstva. Úlohou bytovej politiky je podľa neho pomáhať pri uspokojovaní bytových potrieb obyvateľstva, a tým nepriamo zvyšovať predpoklady pre ekonomický rozvoj spoločnosti. (1997, s. 107)

Finka vo svojej publikácii považuje pojem „bývanie“ za rôznorodé aktivity naplňajúce základné existenčné potreby človeka. Radí sem spánok, reprodukciu, prípravu a požívanie potravy a špecifické sociálne kontakty s blízkymi. Rovnako označuje bývanie aj za priestor, resp. objekt, ktorý ponúka podmienky na realizáciu zmienených aktivít. Bývanie je podľa neho spojením fyzickej, sociálnej a sociopsychologickej ochrannej funkcie, pretože ľudia majú prirodzenú potrebu chrániť sa pred poveternostnými podmienkami, nebezpečenstvami, ktoré život prináša, ale aj pred svetom všeobecne. Majú potrebu súkromia. Kvalita života jedinca je ovplyvnená viacerými faktormi, medzi ktoré patrí zdravie, rodinné vzťahy, kvalita

životného prostredia, ekonomické aspekty a práve veľká časť z nich je priamo či nepriamo viazaná na bývanie. Je názoru, že ak má človek byť rovnocenným v spoločnosti a súčasne sa má osobnostne rozvíjať, musí mať „strechu nad hlavou“. (2009, s. 18)

Bývanie je úzko späté s kvalitou života a tiež so základným ľudským právom – právom na život. Právo na život má každý človek a rovnako má právo nato, aby každý mal svoj domov.

V minulosti bolo bežné, že ľudia vo svojom domove vykonávali veľké množstvo úkonov od spánku, varenia, jedenia, cez výchovu detí až po prácu a chov domácich zvierat. V tej dobe nebolo takmer nutné svoje domovy opúšťať, pretože si ľudia vystačili s tým, čo si doma vyrobili či vypestovali. V súčasnosti sa neustále vyvíjajú potreby človeka a tým sa mení aj obsah aktivít bývania a veľkosť potrebného bývania. Zatiaľ čo v minulosti bolo zvykom, že k domu prislúchalo veľké pole na obrábanie a pestovanie plodín spolu s chovom dobytky a jeho následným spracovaním do potravy pre ľudí, doba sa zmenila natoľko, že väčšine obyvateľstva postačuje žitie v panelových domoch s priemernou rozlohou 60m², kde v zásade ľudia vykonávajú z minulosti len oddych. Už nie je potrebné vlastniť veľké polia, pretože obživu ľudia nájdu v obchodoch, chov zvierat je na salašoch a aj prípravu a jedenie potravy je možné vykonávať mimo domova, v spoločných priestoroch v práci či v meste v reštauráciách.

Bývanie však nemusí slúžiť len ako určitý majetok, ktorého vlastníč v ňom musí bývať celý život. V dnešnej dobe sa často deje, že bývanie sa charakterizuje aj ako súkromná investícia. Buď človek vlastní nehnuteľnosť z vlastných zdrojov alebo je financovaný zo zdrojov verejných inštitúcií a vlastníčom sa stáva až po splatení dlhu alebo môže byť majiteľ nehnuteľnosti súčasne aj prenajímateľ a v tom momente získava z prenájmania kapitál. V tomto momente sa z bývania stáva ekonomická činnosť.

Ďalšia kapitola bývania, ktorá ovplyvňuje samotné bývanie, je jeho modernizácia a údržba. Iba primeranou údržbou sa bývanie udržiava a je možné ho zachovať minimálna v takej podobe, akej je. V situácií, kedy sa vlastníč nehnuteľnosti rozhodne modernizovať, zvyšuje sa pravdepodobnosť zvýšenej kvality bývania, ale aj hodnoty nehnuteľnosti.

Ako spomína Lund (2011) bývanie nemá štatút univerzálnej sociálnej služby a ani nemá zakorenené určité trhové formy poskytovanie, ktoré by bolo založené na vlastníčských právach, napriek tomu štát dosiahol dominantnosť na trhu s bývaním rôznymi spôsobmi. Práve preto bytovú politiku najlepšie chápať ako pokus vlády upraviť trh s bývaním, a to

tým spôsobom, že ovplyvňuje ceny domov a bytov s cieľom dosiahnuť čo najmenšie sociálne rozdiely.

Podľa Ettlerovej a Matějkovej (2004) nadpolovičná väčšina mladých ľudí, ktorí opúšťajú svoje domovy, sú ľudia odchádzajúci od svojich rodičov. Z toho vyplýva, že v prevažnej miere ľudia nemajú vo zvyku sa po dovŕšení dospelosti okamžite osamostatniť a žiť sami bez pomoci rodičov. Zväčša sa mladí ľudia čiastočne osamostatnia počas štúdia na vysokej škole, keď žijú na internátoch, prípade privátoch, kde však rodičia stále nejakým spôsobom ovplyvňujú život mladého človeka, či už finančne alebo iným spôsobom.

Bramley a Gurran (2017, s. 48) sa zhodli na názore, že bývanie má spoločenský význam, ktorý ho odlišuje od mnoho ďalších komodít. Ak sa človek individuálne presunie na nové miesto, aby sa lepšie zamestnal alebo napríklad študoval v inom meste, je zvyčajne prvoradou prioritou nájsť miesto pre život. Väčšina ľudí by, podľa nich, súhlasila s tým, že bývanie je, alebo je aspoň jedna z najzákladnejších ľudských potrieb. Dôležitá nie je len existencia bývania, ale aj jeho reálna kvalita a stav, a to najmä kvôli súvislosti medzi podmienkami bývania a zdravím človeka.

Podľa spomínaných autorov je tiež zrejmé, že bývanie je pre ekonomiku štátu dôležité, hoci nie každý človek si to môže dovoliť z dôvodu drahého kapitálové aktíva, ktorým bývanie jednoznačne je. Podstata vysokej sumy za bývanie pramení z rozdelenia bývania medzi vlastníctvom a prenájmom. V prípade prenájmu, zatiaľ čo prenajímateľ investuje do majetku, spotrebiteľ, teda nájomca, má uzatvorenú zmluvu užívať byt či doma spolu so zaplatením na dohodnutej sumy za prenájom. Prenajímateľ obvykle poskytne takzvaný „balík správy nehnuteľnosti“, kde poskytne služby ako poistenie bývania, opravy, dekorácie, či bezpečnosť priestorov, na rozdiel od nájomcu, ktorý spotrebováva tieto akoby „služby“ v oblasti bývania.

2 PRINCÍPY A NÁSTROJE BYTOVEJ POLITIKY

Lux (2018) je presvedčený, že v dôsledku jeho analýzy sa ukázalo, že v súčasnosti Česká republika, a Slovensko nie je výnimkou, nadobudla charakter prechodného bývania a, že teda bytová politika je viac zameraná na bývanie prechodné, nie stabilné a celoživotné bývanie vo vlastníctve osoby bývajúcej v danej nehnuteľnosti. Napriek významnému rastu prenajímania nehnuteľností táto forma držby pripomína situáciu skôr v krajinách ako je Veľká Británia či Belgicko a nie napríklad Nemecko alebo Švajčiarsko, ktoré sú nám bližšie či vzdialenosťou, či krajinou ako takou. Bývanie v prenájme sa nestalo klasicky populárnym. Zostalo len ako druhom dočasného bývania pre ľudí, ktorí sú na začiatku svojej kariéry alebo na začiatku osamostatňovania sa, kedy majú zväčša nižší príjem a nemôžu si dovoliť kúpiť svoju vlastnú nehnuteľnosť, svoje vlastné bývanie.

Je to logické, nakoľko mladý človek, zväčša študent, síce už dospelý je, avšak nemá možnosti nato, aby si zakúpil vlastné bývanie, pretože len študuje a nepracuje, poprípade môže mať brigádnickú prácu pre študenta, kde ale nie je mzda, ktorá by dokázala pokryť bežné výdavky, bežného dospelého človeka pracujúceho na plný úväzok.

2.1 Princípy bytovej politiky

Princípy bytovej politiky vychádzajú z viacerých kontextov:

- medzinárodný kontext;
- koncept udržateľného bývania;
- vnútroštátny kontext.

Medzinárodný kontext je založený na základe práva na bývanie, ktoré je zakotvené v rôznych dokumentoch medzinárodného významu, ktorých signatárom je aj Slovenská republika. Otázka dostupnosti bývania je aktuálna téma nielen na európskej, ale celosvetovej úrovni. Udržateľnosť bývania a zlepšenie jeho kvality je hlavným cieľom okrem Európskej únie (EÚ) aj rôznych organizácií, ktoré sa svojou politikou a aktivitami zapájajú do procesov na zvýšenie dostupnosti bývania. Okrem EÚ, aj Organizácia Spojených Národov (OSN) sa zaoberá o túto problematiku, čím stanovuje zodpovednosť štátom rôznymi dokumentami za bývanie.

Koncept udržateľného bývania

Z hľadiska ideí sa považuje za rozšírenie konceptu udržateľného rozvoja, ktorý je uznávaný ako všeobecný princíp rozvoja spoločnosti. OSN vo svojej Deklarácii o životnom prostredí a rozvoji ešte z roku 1992 definuje udržateľný rozvoj ako rozvoj, ktorý dokáže uspokojiť potreby súčasnej generácie a súčasne neohrozuje možnosti budúcich generácií, aby oni mohli uspokojovať tie svoje.

Vnútroštátny kontext

V súvislosti s tým, že bytová politika je výrazne ovplyvňovaná veľkou skupinou obyvateľstva Slovenska, vrátane znevýhodnených skupín, princíp štátnej bytovej politiky nadväzuje na princípy sociálne politiky. Zároveň však musí prihliadať na zámery základných dokumentov štátu prijatých za účelom vyriešenia konkrétnych problematik, ktoré oblasť bývania má. (© 2006 Ministerstvo dopravy a výstavby SR)

Zároveň prihliada na ciele základných dokumentov štátu prijatých za účelom riešenia konkrétnej problematiky, ktoré v sebe obsahujú aj oblasť bývania

King (2015, s. 20) má názor, že ak sa domnievame, že niektorí jednotlivci nie sú schopní vyrovnáť sa s neosobnými sociálnymi silami, ako sú nerovnosť, chudoba a sociálna trieda, potom by sme mohli dospieť k záveru, že jedinou agentúrou, ktorá môže poskytnúť kvalitné bývanie pre všetkých, je silná centrálna vláda. Takže typy ustanovení, ktoré považujeme za potrebné, sa riadia ideológiou. Mohli by sme ale argumentovať, že sociálne bývanie je nefér, pretože niektoré domácnosti sa môžu o seba postarať sami a zabezpečiť sa, zatiaľ čo iní nie a práve tí, ktorí sa o seba postarať vedú, trpia. Alebo by sme mohli podporovať okupáciu vlastníkov, ak chceme podporiť túžbu, osobnú zodpovednosť a slobodu od štátu. Forma bývania, ktorú berieme ako najdôležitejšiu, je určená aspoň čiastočne tým, ktorých berieme ako dobrú spoločnosť.

2.2 Nástroje bytovej politiky

Nástroje bytovej politiky sa líšia z krajiny na krajinu, ale aj v jednotlivých obciach. Preto existuje množstvo definícií, ktoré riešia nástroje bytovej politiky. Jednou z takýchto definícií je aj táto od Špalkovej: „Rovnako ako sa jednotlivé krajiny líšia v chápaní uspokojivej úrovne bývania, líšia sa aj v spôsobe, akým chcú tieto ciele (ako aj prípadne ďalšie) dosiahnuť. Aj napriek značnej diferenciacie konkrétnej podoby nástrojov bytovej politiky v jednotlivých krajinách je možné tieto nástroje všeobecne vymedziť.“ (Špalková, 2006, str. 39)

Spomínaná autorka ďalej rozdelila trhy s bytmi do štyroch skupín:

- regulácia;
- podpora výskumu a poskytovanie informácií;
- posilňovanie konkurencie;
- subvencovanie.

Regulácia je v zmysle nájomného. Preto jej môže podliehať na jednej strane výška nájomného plateného nájomníkom alebo zisk prenajímateľa, ktorý je nejakým spôsobom obmedzený. Štát túto reguláciu využíva vtedy, keď sa zdá, že nájomné stúpa na takú výšku, ktorú si domácnosti nemôžu dovoliť. Štát v tom momente pristúpi ku zmrazeniu dosiahnutej výšky nájomného alebo k zákazu ďalšieho zvyšovania nájomného. Takýmto opatrením je vytvorená pomoc domácnostiam, ktoré si nie sú schopné zabezpečiť vlastné bývanie s vytvorením priestoru pre slušné bývanie za financie, ktoré neohrozia ich existenciu.

Do regulácie sa zaraďuje aj administrácia využívaná pri pridelovaní bytov v dobe akútnej núdze, napr. v čase vojnového konfliktu alebo obdobnej situácií, teda zavedenie systému pridelovania bytov podľa vopred vymedzených pravidiel.

Ďalším dôležitým nástrojom je **podpora výskumu a poskytovanie informácií**. Vďaka tomuto nástroju štát skúma kľúčové témy ako napr. výskum kvality bývania alebo nové stavebné postupy. Zhromažďovanie a šírenie informácií ohľadne situácie na trhu s bytmi môže zlepšiť prehľad domácností pri hľadaní vhodného bývania, a tým zvýšiť ich mobilitu.

Posilňovanie konkurencie je chápané ako prevzatie role obciam ako ďalšieho subjektu na strane ponuky na trhu s bytmi. Tento nástroj delegovaný na obce je možné realizovať napr. prostredníctvom poskytovania obecných pozemkov na výstavbu či prostredníctvom obecného bytového fondu s nižším nájomným. Cieľom práve tohto nástroju je zníženie cien bývania na trhu. Avšak, táto konkurencia v rukách verejného sektoru je veľmi často vnímaná ako nesolídna voči slobodnému podnikaniu v tejto oblasti.

Najznámejším nástrojom bytovej politiky je **subvencovanie**, teda podpora bývania z verejných prostriedkov. Táto podpora je však kritizovaná z dôvodu, že môže byť kontraproduktívna alebo dokonca môže byť zneužitá. Poskytovanie subvencií býva administratívne a finančne náročné, preto je to nutné priebežne sledovať a hodnotiť ich účinnosť a efektívnosť z hľadiska naplňovania stanovených cieľov, nárokov na verejné prostriedky. (2006, s. 39 – 43)

2.2.1 Priame a nepriame nástroje bytovej politiky na Slovensku

Nástroje na podporu rozvoja bývania sa rozdeľujú na priame a nepriame, a tie majú na Slovensku svoje ďalšie delenia:

Priame nástroje:

- **dotácie Ministerstva dopravy a výstavby SR** na obstaranie nájomných bytov, technickej vybavenosti a odstránenie systémových porúch bytových domov (zákon č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní v znení neskorších predpisov);
- **zvýhodnené úvery Štátneho fondu rozvoja bývania**, smerované predovšetkým na obstarávanie nájomných bytov a obnovu bytového fondu (zákon č. 150/2013 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení zákona č. 276/2015 Z. z.).

Nepriame nástroje:

- štátny príspevok k hypotekárnym úverom a štátny príspevok pre mladých k hypotekárnym úverom (zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov),
- štátna prémie k stavebnému sporeniu (zákon č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení v znení neskorších predpisov),
- program štátnej podpory obnovy bytového fondu formou poskytovania bankových záruk za úvery. (Bytová politika a bývanie, © 2013 – 2021)

ZHODNOTENIE TEORETICKEJ ČASTI

Teoretická časť práce bola spracovaná spolu s literárnou rešeršou pomocou bibliografických zdrojov, ktoré sa vybrali na základe vybranej problematiky práce, so snahou prihliadať na čo najaktuálnejšie vydania, pre najpresnejšie zobrazenie daných faktov. Okrem knižných zdrojov boli použité aj internetové zdroje, najmä zahraničné tituly, vďaka ktorých práca naberá širší rozhľad informácií, ale boli použité aj webové stránky Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky, kde zameranie práce patrí a webové stránky vybraných miest.

Prvá časť je zameraná najmä na vymedzenie definícií demografie ako takej a demografického vývoja spolu s vysvetlením jednotlivých podskupín, ktoré dotvárajú komplexnú štruktúru demografického vývoja. Na túto časť je najviac využívaná publikácia od Polákovej. Súčasťou prvej časti je aj vymedzenie pojmu bytová politika a vysvetlenie od rôznych autorov od Špírkovej, Finku, Ettlerovej a Matějkovej, cez zahraničných autorov ako Lund a spolupráca Bramley a Gurran, kde autori popisujú vlastné postoje a názory na súčasnú bytovú politiku, aj z hľadiska súčasných ekonomických a sociálnych aspektov 21. storočia.

Druhá časť je zameraná na princípy a nástroje bytovej politiky, kde sú vysvetlené princípy bytovej politiky a ich kontexty. Nástroje bytovej politiky sú, podľa autorky Špalkovej, rozčlenené na jednotlivé skupiny, ktoré sú hlbšie objasnené. Z pohľadu Slovenska sú objasnené aj priame a nepriame nástroje, využívané výhrade v Slovenskej republike.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

3 SOCIÁLNE-EKONOMICKÝ VÝVOJ MIEST Z POHLADU DEMOGRAFICKEJ VÝSTAVBY A PRIEMYSLU

V roku 1945 potrebovali mestá a obce na svoju obnovu, rekonštrukciu priemyslu, ciest a hospodárskeho života skutočne veľmi veľa investícií a prostriedkov. Vojnové škody boli príliš vysoké, samotné mestá a obce ich nevládali uniesť a boli plne závislé od štátnych dotácií. Ako samosprávne jednotky mali len obmedzený objem finančných prostriedkov. Prirodzene sa preto snažili o vyrovnaný samosprávny rozpočet a pravidelné získavanie ďalších prostriedkov na svoje úhrady.

3.1 Sociálne-ekonomický vývoj Novej Dubnice a Dubnice nad Váhom z hľadiska výstavby a priemyslu

Podľa Kiacovej 2. svetová vojna hlboko, prevratne a dlhodobo zasiahla nielen do osobného života občanov a spoločenského života celého okolia regiónu Stredného Považia, ale spôsobila nemalé materiálne škody cieleným odstrel'ovaním, osemmesačným frontovým pásmom a leteckým bombardovaním, prechádzajúcim celým krajom. Zmenšili sa zásoby najzákladnejších potravín, sklady strategických surovín, životne dôležitých palív a aj kuriva bolo len obmedzené množstvo.

Ďalej spomínaná autorka tvrdila, že normalizovať hospodársky a priemyselný život sa začal až začiatkom 50-tych rokov. V tom momente bolo pre obce a obyvateľ'ov prvoradé obnoviť najmä priemysel, ktorý im zabezpečí živobytie.

Počas desaťročí od 1960 po 1980 sa Slovensko stalo vyslovene priemyselným centrom. Podiel mestského obyvateľ'stva vzrástol z jednej tretiny na jednu polovicu, ale rast miest v regióne až taký prudký nebol, aby zapríčinil úpadok okolitých dedín. Centrom zamestnanosti sa stala Dubnica nad Váhom a jej ústredný strojársky podnik, ktorý zamestnával občanov zo všetkých okolitých miest a obcí. Zamestnanie v ňom našla aj muži, aj ženy až do okruhu 50 km od Považskej Bystrice cez Ilavu, Zliechov, vzdialenú Valašskú Belú a Trenčín, obce po oboch stranách Váhu, dokonca oblasť za Machnáčom až po Bánovce nad Bebravou. Skutočne obrovský kilometrový rozptyl preklenulo zriadenie novo otvorených liniek verejnej dopravy zriadenej výhradne s príchodom a odchodom priamo pred fabriku s časovým harmonogramom podľa časových plánov zamestnancov. Vytvorenie vhodnej cestnej osi vyriešilo spôsob dopravy a prispelo k vytvoreniu ďalších tisícov nových pracovných miest pre ľudí s rôznym stupňom vzdelania. Za relatívne málo peňazí verejná

doprava umožnila úplne novú prepravu obyvateľstva a spolu so zmenou štruktúry zamestnanosti ovplyvnila osídlenie a explóziu bytovej výstavby. Strategický podnik, ktorým fabriky v Dubnici nad Váhom boli, pozvoľne opäť orientujúce na zbrojársku výrobu sa v duchu hesla „všetko na obranu mieru“ každým rokom rozrastal, až sa stal skutočne najväčším zamestnaneckým kolosom na celom Považí. Tento fakt, podmienený cieľenými sociálnymi výhodami a pomerne nadštandardnou mzdou, každoročne pritiahol do tejto lokality stovky až tisícky ľudí z celého Slovenska. Aj táto situácia nových príchodiacich a ich postupné začleňovanie a premiešavanie sa s okolitými starousadlíkmi a ostatným obyvateľstvom bolo jedným z dôvodov, prečo bolo nutné urýchlene zaobstarat' novú výstavbu bytov a k nim aj nadstavby adekvátnych združených služieb a zvyšnej občianskej vybavenosti ako vodovod, kanalizácia, elektrické osvetlenie, telefón a všetky ostatné bežne potrebné záležitosti. Továrenský podnik disponoval množstvom kvalifikovaných robotníkov, ale v zásade mu chýbali k tomu primerané ubytovacie kapacity. Idea vybudovania úplne nového osídleného celku sa tak stala obrovskou výzvou pre vtedajších architektov. (2007, s. 33 - 36)

Po roku 1945 sa život v Dubnici nad Váhom odlišoval mnohými skutočnosťami. Okrem všeobecných javov spojených so spoločenským, politickým či ekonomickým stavom stredného Považia, Slovenska a Československa celkovo, zasiahli do dejín Dubnice predovšetkým dve významné skutočnosti. Celkové zameranie priemyslu, a tiež skutočnosť, že sa nepresadila ako okresné mesto, čo uprostred rivality obcí stredného Považia nebolo vôbec jednoduché a ľahké. V súčasnosti je to zaujímavá zvláštnosť, že je Dubnica nad Váhom nie je okresným mestom aj napriek tomu, že je to väčšie mesto, ako mesto Ilava, ktoré je okresným mestom a Dubnica nad Váhom spadá práve pod ňu.

Dubnicu v roku 1945 veľmi postihli posledné záchvevy druhej svetovej vojny a v istom zmysle predznamovali aj jej ďalšie roky, ktoré boli pre Dubničanov plné strádania, ale aj úsilia o lepší život a o obnovu obce. Začínalo sa prakticky s holými rukami, veď nacisti sa udržali v Dubnici údajne až dovtedy, dokým nezničili zbrojovku na 80%. Čo zasa nestihli zničiť nacisti, to dokončil prechod frontu.

Koniec vojny priniesol v štruktúre obyvateľstva mnohé zmeny. Po zničení Škodovky odišlo z Dubnice veľké množstvo robotníkov, odborníkov, ktorí sa sčasti zapojili do Slovenského Národného Povstania. Následkom likvidácie Škodových závodov počet stálych a nestálych obyvateľov a zamestnancov Dubnice značne poklesol.

Na začiatku 50. rokov 20. storočia sa začalo uvažovať o potreba postavenia novej aglomerácie. Začalo sa stavať na poliach medzi Dubnicou nad Váhom a Trenčianskou Teplou. Už v roku 1953 sa do dnešnej Novej Dubnice nasťahovali prví obyvatelia. Mesto bolo postavené v štýle socialistickej architektúry toho obdobia. Neskôr sa v rovnakom štýle postavil aj Kultúrny dom v Dubnici nad Váhom. Nová Dubnica mala základnú vybavenosť – školy, obchody, dopravu. V roku 1957, keď mala obec okolo 3000 obyvateľov, sa mesto administratívne osamostatnilo a dostalo oficiálny názov Nová Dubnica.

4 ANALÝZA MESTA NOVÁ DUBNICA

4.1 Základná charakteristika mesta Nová Dubnica

Kvasnička (2007, s. 10) vo svojej publikácii, pri príležitosti 50. výročia vzniku mesta Nová Dubnica, ju charakterizoval ako architektonický koncept ideálneho mesta a čiastočne aj splnený urbanistický sen významného architekta, staviteľa, pedagóga a umelca, prof. Jiřího Krohu, vďaka priestoru ktorého sa ujal a zhmotňoval projekt univerzálnej aglomerácie v celej svojej komplexnosti funkcií, teda ako miesta pre život ľudí, ich potreby bývania, práce ale aj oddychu, zdravia, úradov, škôl a škôlok, športovísk, služieb a obchodu, parkov.

Mesto (História mesta, © 2021 Mesto Nová Dubnica) sa definuje ako mesto ležiace v malebnom Považí v Ilavskej kotline, ktorá sa tiahne od severovýchodu na juhozápad. Mesto je vybudované v 50. rokoch 20. storočia, história je krátka a spätá s okolitými obcami. Vznik mesta bol podmienený rozširovaním strojárskych závodov v Dubnici nad Váhom. Aktuálny počet obyvateľov je takmer 11 000 ľudí.

Počet zamestnancov rástol priamo úmerne tomu, ako rástla aj výroba v týchto závodoch. Vtedajšie ubytovacie kapacity Dubnice nad Váhom nestačili, a tak bolo potrebné novým pracovníkom a ich rodinám zabezpečiť vhodné bývanie. Preto sa začalo s výstavbou Novej Dubnice podľa projekčného plánu vypracovaného už spomínaným architektom Krohom, v roku 1951. Už o dva roky neskôr bol vybudovaný prvý objekt, domov mladých.

Prvá materská škola bola otvorená v roku 1956. V rovnakom roku sa otvorením kina Mier začala kultúrna činnosť v meste, ktoré neslúžilo len na premietanie filmov, ale slúžilo aj na poriadanie rôznych tanečných zábav pre občanov mesta. Po čase sa v tomto priestore podarilo vytvoriť aj priestory pre reštauráciu a jedáleň.

Mestská stránka uvádza, že názov Nová Dubnica dostalo mesto v roku 1957 po tom, čo sa osamostatnilo spod samosprávy Dubnice nad Váhom. Následne sa vybuďovala obchodná sieť, vznikla telovýchovná jednota a osvetová beseda, v ktorej bola obyvateľom k dispozícii knižnica. Vtedy vyšlo aj úplne prvé číslo miestneho spravodajcu Hlas Novej Dubnice.

Ako aj ďalej Mesto (História mesta, © 2021 Mesto Nová Dubnica) uvádza, výstavba Novej Dubnice započala v roku 1951. O dva roky neskôr osídlili toto mesto prví občania. Ako samostatná obec sa začala označovať v roku 1957 a štatút mesta dostala v roku 1960.

Vtedy mala Nová Dubnica školu, obchody a ďalšiu verejnú vybavenosť, ktorá jej dávala charakter mesta. Postupne sa vystavali ďalšie obytné súbory a vysadila zeleň. Prirodzeným

centrom mesta sa stalo Mierové námestie s mnohými obchodmi, službami a oddychovou zónou. Mesto s okolím spájala autobusová doprava. Ubytovacie možnosti poskytovali hotel Luník a ubytovňa TJ Slovan ZVS. V meste sa vybudovali tri základné školy, ďalšie predškolské zariadenia a Ľudová škola umenia. Pre obyvateľov a deti sa tiež vybudovali rôzne športové a kultúrne zariadenia, okrem iného aj panoramatické kino. Pracovné príležitosti poskytovali dva podniky EVÚ a Mototrans. Svojou výstavbou a vybavenosťou mesto postupne vytvorilo komplexný celok na dobrej úrovni.

Mesto administratívne patrí pod Trenčiansky kraj a Ilavský okres. Nová Dubnica je atraktívna z dôvodu výhodnej lokalizácie hlavných dopravných ťahov. V blízkosti sa nachádza diaľničný privádzač na diaľnicu D1, od ktorej je vzdialený do 5 minút. V susednej obci Trenčianska Teplá sa nachádza železničný uzol regiónu a len 15 kilometrov od mesta sa je vzdialený Vlársky priesmyk, ktorý rozdeľuje Slovensko od Českej republiky. Neďaleko sú tiež dve menšie letiská, a to v Trenčíne a v Slávnici.

Obrázok 1 Poloha mesta Nová Dubnica na území Slovenska (Vlastné spracovanie podľa © ARCMAP, ÚGKK SR, 2016)

Mesto sa snaží vytvoriť prostredie, v ktorom si občania majú možnosť vybrať život v panelovej výstavbe v bezprostrednej blízkosti mestského ruchu, v pokojnejšej štvrti na rodinnom dome, ale aj priamo v prírode pri bývalom salaši alebo v mestskej časti Kolačín, ktorá pripomína typický vidiecky život.

Centrum mesta je tvorené historickými budovami z obdobia socialistického realizmu, ktoré dopĺňajú panelové domy. V meste sa nachádza štvrť Miklovky, kde postupne vyrástlo okolo 650 rodinných domov. Nová štvrť Dlhé diely plánujú nové bývanie pre približne 700 ľudí. Bývanie vidieckeho typu spája mestská časť Kolačín s novou modernou vilovou štvrťou nazvanou Medové lúky.

4.2 Výstavba

Ako už bolo spomenuté, Nová Dubnica je vybudované mesto kvôli rozširovaniu sa strojárskych závodov v Dubnici nad Váhom. Spolu s rastúcou sa výrobou v závodoch bolo potrebné zvyšovať aj počet zamestnancov. V tomto momente však bolo dôležité hľadať aj nato, aby aktuálni, ale aj potenciálni zamestnanci mali kde bývať a v ideálnom prípade, aby ich obydlie bolo čo najbližšie výkonu ich práce. Je prirodzené, že v dnešnej dobe nehnuteľnosti naberajú na hodnote, ak sa nachádzajú v oblastiach s veľkou schopnosťou zamestnania sa. V tomto prípade to bolo síce opačne, najprv sa vybuďovali továrne a až následne potom sa budovali obytné priestory, avšak spojitosť bývania a práce je rovnaká.

Cvacho sa vyjadril, že ako prvé sa v Novej Dubnici začali stavať budovy, ktoré sa oficiálne nazývali „domovy mladých“ a neoficiálne sa dodnes nazývajú „slobodárne“. V okolí týchto budov boli vybudované celé súbory takýchto bytov. Prvý „domov mladých“ bol dostavaný 1. júla 1953 a nast'ahovalo sa doňho prvých 410 obyvateľov. Naokolo veľmi rýchlo napredovala výstavba ďalších obytných domov a už o 4 roky neskôr boli prvé súbory bytových domov dokončené. Začiatkom roku 1958 boli dokončené bytové domy priamo na námestie. Obyvateľom bolo umožnené ubytovať sa na 2. a 3. podlaží, pričom na prvom podlaží bol v priebehu rok 1958 vytvorený súvislý rad obchodov tak, ako tento súvislý rad obchodov existuje dodnes. V tomto priestore je pre občanov jednoduchý zísť dolu a nakúpiť si všetky potrebné veci pre každodenný život od potravín, mäsiarstva, pekárne, obchodov s odevmi a obuvou po kaderníctva. Následne v rokoch 1957 až 1959 sa dokončili rôzne iné budovy slobodární a aj materská a základná škola. (2007, str. 28)

4.2.1 Radová výstavba Miklovky

Od roku 1970 sa začalo mesto rozrastať o novú štvrť, ktorá dostala názov Miklovky. Miklovky sa vybudovávali na základe tzv. radovej výstavby, čo znamená, že rodinné domy sú postavené podľa jedného plánu, radené hneď vedľa seba. „Radovky“, ako sa hovorovo nazývajú, majú typický vzhľad a spoločné nosné steny.

V porovnaní s panelovou výstavbou typickou v mestách, tieto radovky ponúkajú viac súkromia ako byty, štandard je väčšia rozloha, dokonca môžu ponúkať aj menšiu záhradku či garáž. Čo sa ešte výhod týka, sú energeticky úspornejšie ako bežné samostatne stojace rodinné domy a tiež zaberajú, na rozdiel od samostatne stojacich domov, menej miesta, čo v konečnom dôsledku umožňuje vyššiu hustotu osídlenia v meste.

Každá minca má však dve strany a aj radová výstavba má svoje negatíva. Jedna z najväčších nevýhod je zvýšená obtiažnosť vytvoriť vhodnú dispozíciu domu, nakoľko radové domy majú možnosť orientácie miestností iba ku dvom svetovým stranám, keďže sa z dvoch bočných strán dotýkajú vedľajších domov bez akejkoľvek možnosti vytvorenia okien. Ďalšie negatívum je to, že každý dom musí vyzeráť rovnako, a preto nie je možné upustiť uzdu svojich fantázií a vytvoriť si dom podľa vlastných predstáv. Zväčša napríklad také podkrovie nebýva možné, pretože prevažná väčšina radovej výstavby, a Nová Dubnica nie je výnimkou, majú radové výstavby s rovnou strechou, teda bez podkrovia. Niekomu môže táto monotónnosť prekážať.

4.2.2 Radová výstavba Dlhé Diely

Na webovej stránke spoločnosti Nuture Bau je uvedený vývoj výstavby štvrte Dlhé Diely. V roku 2006 sa začala spoločnosť tým, že odkúpila vtedajšie poľnohospodárske pozemky. Mesto sa pridalo k myšlienke vybudovať novú obytnú štvrť. Spoločne sa dohodli na urbanistickom projekte, v ktorom bol plán výstavby bytov postavených mestom, ale aj individuálnych radových domov postavených spoločnosťou Nuture Bau, ktorá sa podieľala aj na vzniku inžinierskych sietí a komunikácie v tomto priestore. Od začiatku spoločnosť usilovala o celkovú urbanistickú kvalitu celej lokality, a preto prispela ku koncepcii napríklad ja tým, že vybuodovala bezbariérové chodníky. Ich doteraz najväčším vlastným projektom je práve výstavba 14 radoviek v tejto štvrti. Poschodové domy sú koncipované s pomerne voľnou dispozíciou, kde prevažne na prízemí je priestor variabilný a prepojený so záhradou. Aj táto časť je spoločnosťou premyslená ako bezbariérová, rovnako aj kúpeľňa je na tomto poschodí predpripravená pre ľudí s hendikepom. Na poschodí je možnosť pre tri

plnohodnotné izby. Na pohľad zvonka sú domy poňaté esteticky jednoducho a minimalisticky. Jediným výrazným prvkom domu sú obklady fasády, na čo sa použil červený smrek pôvodom z lokálnych zdrojov. (Nová Dubnica – radové domy, 2020)

Obrázok 2 Radová výstavba Dlhé Diely (©Nová Dubnica – radové domy, 2020)

Tieto domy, podľa (Nová Dubnica – radové domy, 2020), spĺňajú kritériá energetickej triedy A0 a tiež obsahujú prvky energetickej pasívnej výstavby. Energetická trieda A0 bola na Slovensku prijatá 1. januára 2021, kedy v kontexte novej legislatívy EÚ čakalo sprísnenie noriem a prechod na túto energetickú triedu, ktorá je úrovňou výstavby budov s takmer nulovou potrebou energie. Energeticky pasívna výstavba znamená, že takéto domy sa vyznačujú výrazne nižšou spotrebou energie na vykurovanie, ale aj na celkovú prevádzku oproti bežným nízkoenergetickým domom, čím šetria prírodné zdroje, pretože využívajú ich potenciál a tiež prospievajú ekológii.

V dnešnej dobe sa už takmer všetci snažia brať ohľad na ekológiu, a v tomto prípade tomu nie je inak. Pri výstavbe sa zohľadňovala budúcnosť aj z pohľadu stavebníctva, ale aj z pohľadu vývoja nových noriem, ktoré neskôr môžu uľahčiť život majiteľom.

Aktuálna situácia výstavby je taká, že v minulom roku 2020 sa podarilo ukončiť výstavbu 7 rodinných domov, ktoré už majú svojich majiteľov. Zvyšných 7 sa plánuje dokončiť tento rok. Rovnako je ešte v pláne výstavba rezidencie s garsónkami pre seniorov.

4.2.3 Štvrť Medové lúky

Nová, aktuálne budujúca sa vilová štvrť, ktorá dostala názov Medové lúky, je vsadená do horskej scenérie Strážovských vrchov nad mestom Nová Dubnica, v katastrálnom území mestskej časti Kolačín. Bývanie ponúka zážitok s panoramatickým výhľadom na okolie Stredného Považia a Vršatca.

Obrázok 3 Štvrť Medové lúky (©Medové lúky, 2021)

Domy sú navrhnuté podľa škandinávského typu, ktoré vyzdvihujú v prvom rade prírodu, komfort a nezabúdajú na súkromie. Domy ležia na pozemkoch hraničiacich s lesom. Zväčša sú to domy už postavané developerskou spoločnosťou, ale ponúkajú sa aj stavebné pozemky pre individuálnu výstavbu.

V tejto štvrti sa pripravuje sociálna a relaxačná zóna, kde majú byť vyčlenené časti pre voľnočasové aktivity, šport a oddych. Do budúcnosti tadiaľto plánujú výstavbu cyklotrasy, detských ihrísk a priestory pre voľnočasové aktivity seniorov.

4.3 Priemysel

4.3.1 Vývoj priemyslu v Novej Dubnici

V minulosti väčšina ekonomicky aktívneho obyvateľstva bola zamestnaná v Závodoch ťažkého strojárstva (ZŤS) alebo v Závodoch všeobecného strojárstva (ZVS), ktoré majú sídlo v Dubnici nad Váhom.

Orgoník a Hliničan (2007, s. 182) hovoria, že pre rozvoj mesta a budovanie lepšej ekonomickej prosperity sa v 70. rokoch minulého storočia začalo s najrozsiahlejšou investičnou akciou, výstavbou Elektrotechnického výskumného ústavu EVÚ s uceleným komplexom stavieb pre výskum a vývoj. Generálne riaditeľstvo ZŤS, ktoré sídlilo v Martine, pôvodne plánovalo, že nový komplex EVÚ sa má postaviť v areáli ZŤS Dubnica nad Váhom. Vedenie mesta Nová Dubnica však poskytlo možnosť vybudovania tohto komplexu priamo v Novej Dubnici a po dlhých rokoch sa rozhodlo, že sa tak aj skutočne stane.

Týmto bol položený základ rozvoja elektrotechnického priemyslu v meste a aj v celom okolí. Znamenalo to nielen vytvorenie nových pracovných príležitostí pre obyvateľov Novej Dubnice a okolia, ale aj ďalší rozvoj mesta. Vytvorilo sa 15 výrobných objektov a spoločne s tým sa vybudovala materská škola a slobodáreň. Aj tu je možnosť vidieť, že mesto sa snažilo všestranne rozvíjať, a tak dokázalo naozaj prilákať veľké množstvo ľudí, keďže tu mali možnosť bývať, pracovať a vychovávať svoje deti.

Tým pádom boli vytvorené podmienky na zamestnanie až 1300 obyvateľov. ZŤS EVÚ bolo vedúce pracovisko vedecko-technického rozvoja a školiace pracovisko na prípravu vedeckých aspirantov. Mesto Nová Dubnica sa stalo centrom elektrotechnického výskumu a vývoja s medzinárodnou pôsobnosťou.

4.3.2 Súčasnosc' priemyslu v Novej Dubnici

Nová Dubnica je v súčasnosti uprostred priemyselnej oblasti, ktorá sa tiahne pozdĺž rieky Váh a v tesnej blízkosti kľúčovej dopravnej cesty – diaľnice Žilina-Bratislava. Privádzač na diaľnicu je vzdialený menej ako 5 minút od mesta a práve táto skutočnosť je pre investorov veľmi atraktívna. V súčasnosti sa pri vstupe do mesta buduje Priemyselná zóna Hliny, kde sa dennodenne pracuje na vytvorení čo najideálnejších podmienok pre nových investorov. V okolí Novej Dubnice, ale aj celkovo na Považí, prevládajú medzi priemyselnými odvetviami strojárstvo a elektrotechnika. Konkrétne v Novej Dubnici sídli Elektrotechnický výskumný a projektový ústav Nová Dubnica so štátnou skúšobňou (EVPÚ, a.s.), ZTS Elektronika, a.s. vyrába elektroniku pre riadiace a regulačné systémy, NES s.r.o. sa špecializuje na výkonovú elektroniku a zariadenia pre priemyselnú automatizáciu. Enics Slovakia, s.r.o. je medzinárodná spoločnosť, ktorá sa zaoberá elektronickými výrobnými službami v oblasti priemyslu a medicínskej techniky, NEWAYS SLOVAKIA, a.s. zase vyrába káblové zväzky, skupiny a podskupiny elektronických zariadení a elektro rozvodových skriň a RMC s.r.o. Nová Dubnica poskytuje systémové riešenia v oblasti priemyselnej elektroniky, komunikačných a navigačných systémov. V meste je bohatá priemyselná infraštruktúra, ktorá zabezpečuje obyvateľstvu dostatok pracovných príležitostí a konkurenčný boj o kvalifikovaného zamestnanca medzi firmami, čo zároveň zlepšuje firemné a platové podmienky pre široké spektrum obyvateľstva. Toto konkurenčné prostredie prispieva ku vyššej životnej úrovni v tomto regióne.

EVPÚ, a.s.

Dnešným priamym pokračovateľom výskumnej vývojovej tradície v elektronike je spoločnosť EVPÚ Elektronický výskumný a projektový ústav. Nakoľko štátne skúšobníctvo malo zvýšené požiadavky, vyžiadalo si rozšírenie. Súčasný podnikateľský zámer spoločnosti vychádza z dlhoročných skúseností a odborných vedomostí inžinierov pracovníkov, ktorí sa orientujú na aktuálne potreby a doma a v zahraničí. Špecializácia je zameraná na výskum a vývoj výkonovej elektroniky, strojov pre rôzne odvetvia priemyslu a na poskytnutie služieb v oblasti skúšobníctva, certifikácie a kodifikácie. Časť spoločnosti tvorí aj výrobná prevádzka, ktorá zabezpečuje výrobu, montáž a skúšky pre kusovú a malosériovú výrobu.

ZŤS Elektronika, a.s.

Elektronika bola pokračovateľom výrobných tradícií v meste. Generálny riaditeľ zabezpečil spoluprácu so zahraničnými organizáciami a tak nielen udržal, ale aj rozvinul nové pracovné príležitosti v meste. Do prevádzky sa uviedli nové, moderné výrobné technológie pre výrobu. V priestoroch ZŤS Elektronika, a.s. sa v podmienkach slovenského priemyslu začalo s výrobou špiralizovaných vodičov a káblových zväzov. Po čase si generálny riaditeľ spolu s časťou svojich pracovníkov založil novú firmu na výrobu elektroniky.

V činnosti ZŤS Elektronika, a.s. dodnes pokračujú v tomto areály nové spoločnosti vo forme združenia zamerané na rovnakú výrobu. Na základe vyriešenia úlohy zadanej v roku 2001 štátom, získalo toto združenie oprávnenie na používanie technických údajov v celej škále činností pozemných navigačných systémov udelených Ministerstvom zahraničných vecí USA.

V spolupráci s pomocou od Európskych štrukturálnych fondov získalo združenie prostriedky na vyriešenie projektu na zavedenie inovatívnych ekologicky čistých technológií pre elektronické zariadenia vyhovujúce aktuálnym normám Európskej únie.

5 ANALÝZA MESTA DUBNICA NAD VÁHOM

5.1 Základná charakteristika mesta Dubnica nad Váhom

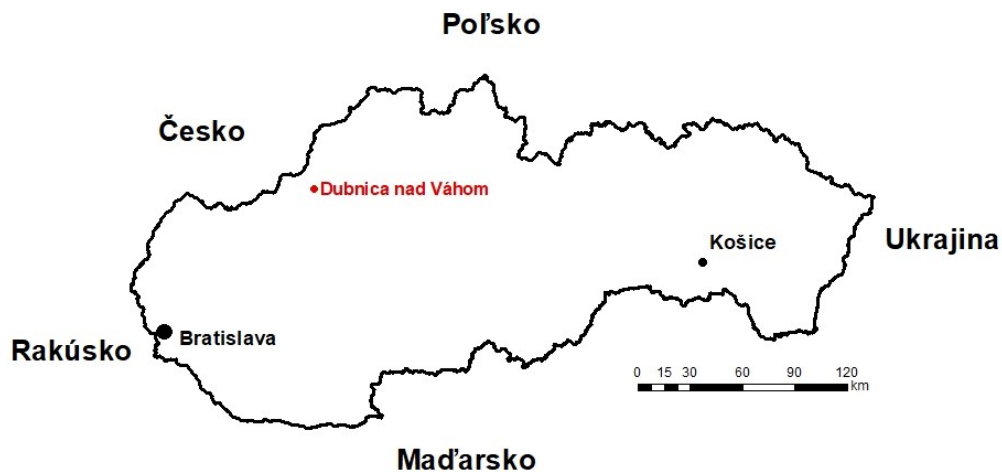
Dubnica nad Váhom leží na strednom Považí v Ilavskej kotline. Zo severozápadnej strany tvoria prírodné ohraničenie Biele Karpaty a zo strany juhovýchodnej to je Strážovská hornatina. Nachádza sa v údolí Váhu, no mestom tiež preteká Dubnický potok, ktorý sa do Váhu vlieva.

Mesto má viac ako 23 000 obyvateľov a rozkladá sa na ploche niečo málo 5 hektárov, z čoho polovica tvoria lesy, poľnohospodársky pôdny fond a len necelých 11% tvorí plocha zastavaného územia.

Súčasťou katastrálneho územia mesta sa nachádza aj chránené vtáčie územie, ktoré sa nazýva Dubnické štrkovisko a je tiež zaradené do európskej sústavy chránených území „NATURA 2000“.

Súčasťou katastrálneho územia je aj mestská časť Prejta. V roku 1960 bol mestu udelený štatút mesta a v súčasnosti je 27. najväčším mestom Slovenska. Od roku 1996, podľa nového územného členenia, patrí do okresu Ilava a zároveň je aj najväčším mestom tohto okresu, čo je výnimočnosť, nakoľko Dubnica nad Váhom, aj keď nie je okresným mestom, je rozlohou väčšia ako samotné okresné mesto Ilava. Okresné mesto Ilava bolo zvolené na základe historických udalostí. Okres Ilava spadá pod územný celok Trenčianskeho kraja a je ohraničený okresmi Trenčín a Púchov.

Od hlavného mesta je Dubnica vzdialená približne 140km. Mesto leží priamo na hlavnom železničnom ťahu Bratislava – Košice, pri diaľnici D1, čo je jedna z najväčších výhod bytovej politiky mesta, nakoľko práve cesta I. triedy zvyšuje schopnosť zamestnania sa v tejto lokalite, a teda znižuje nezamestnanosť.

Obrázok 4 Poloha mesta Dubnica nad Váhom na území Slovenska (Vlastné spracovanie podľa © ARCMAP, ÚGKK SR, 2016)

Po 2. svetovej vojne patrila medzi najväčšie priemyselné centrá stredného Považia. Ani v súčasnosti tomu nie je inak. Len niekoľko kilometrov na juhozápad leží historický Trenčín. Smerom na juhovýchod sa nachádzajú liečivé kúpele Trenčianske Teplice, na severozápade vyčnieva Vršatec s ruinami starodávneho hradu a na severovýchode staré mesto Ilava.

V písomných prameňoch sa Dubnica spomína sústavne od konca 12. storočia. Najstaršia písomná zmienka o meste sa datuje v listine z roku 1193, kde sa Dubnica uvádza ako majetok dedične užívaný bratmi Vratislavom a Piskinom darovaný uhorským kráľom Belom III. V ďalšom období bola Dubnica vo vlastníctve Trenčianskeho hradu a pomerne často menila majiteľov. Od konca 16. storočia až do polovice 19. storočia bola Dubnica majetkom rodu Illésházyovcov. Z tohto obdobia je zachovaná historická pamiatka na Dubnický kaštieľ, založený v roku 1637 grófom Gašparom Illésházom. Súčasťou kaštieľa je park, v ktorom sa nachádza veľa vzácných drevín a starých stromov. Až do 30-tych rokov minulého storočia hlavným zamestnaním obyvateľov Dubnice bolo poľnohospodárstvo, v menšej miere priemysel, obchod a remeslá.

5.2 Výstavba

Mesto malo 50. rokoch 20. storočia prevažne poľnohospodársky charakter, prízemnú výstavbu a malú hustotu obyvateľstva. Nová výstavba si však vyžadovala zvýšiť investície na komunikácie a kanalizačné a zemné práce. Začali rozsiahle zábery, často kvalitnej poľnohospodárskej pôdy v intraviláne Dubnice a smerom na časť Lieskovec. Bytová výstavba bol súčasťou zabezpečenia potrieb pre závody ťažkého priemyslu.

Podľa kolektívu autorov na čele so Žatkuliakom, obyvateľstvo v 50. rokoch 20. storočia nepociťovalo výhody výstavby priemyslu, ale naopak zlé zásobovanie, neporiadok v pridelovaní potravinových lístkov aj napriek tomu, že sa závody prednostne zásobovali a prevládal tlak v nábore pracovných síl. (1993, s.109)

Prestavba sídla ZUŠ na nájomné byty

Ako informovala hovorkyňa mesta Rezáková, od 1. 9. 2021 Základná umelecká škola mení svoju adresu. V tomto momente už bývalá budova ZUŠ ostáva prázdna a keďže budova je v správe mesta, mesto rozhodlo o jej ďalšej existencii.

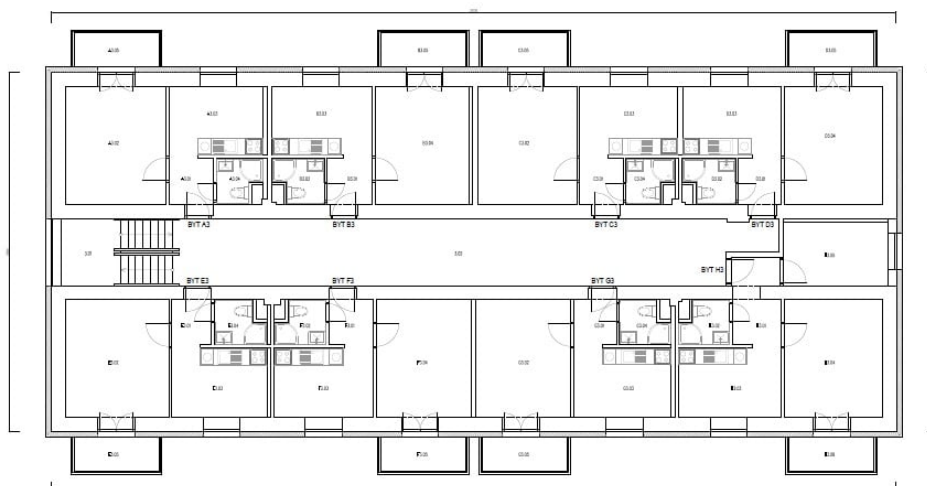
V súvislosti s výstavbou sa mesto rozhodlo rozšíriť bytový fond najmä pre mladých ľudí a rodiny s deťmi, a to predovšetkým preto, aby za dostupným bývaním nemuseli odchádzať mimo mesta.

Z bývalej budovy umeleckej školy tak po prestavbe vznikne 3-podlažný bytový dom s celkom 24 bytmi, niektoré jedno- a niektoré dvojizbové byty, bežného štandardu. Zmena účelu využívania budovy spolu s nevyhovujúcim stavom si vyžaduje stavebný zásah, a preto mestské zastupiteľstvo na konci mája 2021 sa začalo uchádzať o financie zo Štátneho fondu rozvoja bývania. Celý projekt prestavby budovy bude financovaný zo zdrojov ŠFRB s kombináciou dotácie z Ministerstva dopravy a výstavby SR, ale aj s vlastných zdrojov mesta.

Stavebné práce zlepšia aj celkový exteriérový vzhľad, ale súčasne prispôbia aj interiér na nový účel. Pre nových nájomníkov vznikne 28 nových parkovacích miest. Za predpokladu, že všetko pôjde podľa plánov, prví nájomníci by sa do nových mestských bytov mohli sťahovať v priebehu roka 2023. (Rezáková, 2021)

Obrázok 5 Prestavba budovy ZUŠ na nájomné byty (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021)

Obrázok 6 Stavebný plán nájomných bytov (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021)

Primátor Peter Wolf sa na adresu plánovanej prestavby umeleckej školy na nájomné byty vyjadril, že: „V tomto smere pripravujeme viaceré projekty. Prvý, ktorý sa bude realizovať, je práve prestavba budovy na Ulici obrancov mieru na nájomné byty. Postupne budeme vytvárať ďalšie, aktuálne hľadáme vhodné lokality,“ (Wolf, 2021)

Výstavba cyklotrasy

Hovorkyňa mesta Rezáková ďalej informovala, že mesto dostalo nenávratný finančný príspevok z Integrovaného regionálneho operačného programu v rámci výzvy Zvýšenie

atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy na výstavbu novej cyklotrasy, ktorá povedie mestskou časťou Prejta.

Nová cyklotrasa bude mať dĺžku necelých 3km a prepojí mesto Dubnica nad Váhom s mestskou časťou Prejta, kde v súčasnosti nie je príliš atraktívny, ale najmä bezpečný spôsob cyklistickej prepravy osôb. Granátová, vedúca oddelenia strategického rozvoja a verejného obstarávania sa vyjadrila, že cyklotrasa pôjde cez rekreačno-oddychovú a záhradkársku zónu na okraji mesta. Nebude to žiadny prístup pre motorové vozidlá a pôjde o dvojpruhovú obojsmernú cyklistickú komunikáciu. Dôležité je určite spomenúť, že pri tejto výstavbe sa nebudú rúbať žiadne dreviny, teda nedôjde k zásadným zásahom do už existujúcej zelene mesta.

Obrázok 7 Trasovanie cyklotrasy (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021)

S výstavbou tejto cyklotrase by sa malo začať na jeseň roku 2021 a odhadovaná doba výstavby je 9 mesiacov. Prví cyklisti by sa teda po nej mohli previezť už v lete 2022.

Aj týmto krokom má mesto v pláne vytvárať bezpečné podmienky pre ekologickú nemotorovú dopravu. Primátor je zato, že preprava cyklistov je nielen ekologickejšia forma prepravy ako bežná, motoristická, ale aj rýchlejšia. V blízkej dobe chce mesto predstaviť verejnosti komplexnú štúdiu siete navrhovaných cyklotrás na celom území Dubnice nad Váhom.“ (Wolf, 2021)

Obnova vnútrobloku na sídlisku Pod Hájom

Hovorkyňa mesta Rezáková informovala, že samospráva mesta schválila predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok, ktorý bude určený na obnovu bytového domu nazývaného „Účko“ na jednom z najväčších sídlisk v Dubnici nad Váhom, Pod Hájom.

O finančné prostriedky sa mesto uchádza vďaka výzve Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky cez Integrovaný regionálny operačný program. Ako už spomínaná vedúca oddelenia strategického rozvoja a verejného obstarávania povedala, projekt skvalitní celý priestor vnútrobloku, zameriava sa na už existujúce ale aj nové chodníky, športoviská, oddychové zóny, zeleň, verejné osvetlenie ale aj hracie prvky pre deti. Ide prvú revitalizáciu vnútroblokov v Dubnici nad Váhom, v ktorej však chce mesto pokračovať. V súčasnosti ešte nie je isté, či je mesto v žiadosti úspešné. Táto skutočnosť by mala byť zrejماً v novembri 2021. (Rezáková, 2021)

Obrázok 8 Plán revitalizácie vnútrobloku (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021)

5.3 Priemysel

5.3.1 Vývoj priemyslu v Dubnici nad Váhom

Veľký prelom v živote obyvateľov Dubnice a najbližšieho okolia nastal po roku 1928, kedy sa rozhodlo o výstavbe Škodových závodov – Závodov ťažkého strojárstva. Výstavba

zbrojárskeho závodu v Dubnici nad Váhom bola motivovaná záujmami obrany ČSR. S výstavbou tohto závodu sa začalo v roku 1929. Po prechodnom zastavení výstavby sa v nej neskôr pokračovalo pod vplyvom zvyšujúceho sa nebezpečenstva nemeckého fašizmu a začiatkom roku 1937 začala výroba v jeho prvých objektoch. Bohužiaľ, po osudných mníchovských udalostiach a po rozbití republiky sa „Dubnická Škodovka“, ako sa bežne nazývala, stala súčasťou nemeckého veľkokoncernu. Ťaženie nemeckých fašistov pohlcovalo stále väčšie množstvá vojnového materiálu. S tým súvisel aj rýchly nárast dubnického závodu, ktorý v čase najväčšieho rozmachu výroby, okolo roku 1944, zamestnával až 17 000 robotníkov a technikov. Odpor zamestnancov proti fašizmu sa prejavoval v sústavnom ilegálnom odboji, v rôznych politických akciách, sabotážach a podobne. Dňa 1. apríla 1945 sa výroba v závode úplne zastavila a ostávajúce dni do oslobodenia mesta využili nemeckí fašisti na totálnu demoláciu závodu. Z trosiek a snahy najobetavejších pracovníkov sa rodili predpoklady pre obnovenie výroby v závode.

Pôvodný názov závodu po druhej svetovej vojne bol Škodove závody, národný podnik Dubnica nad Váhom. V roku 1951 bol závod premenovaný na Závody K. J. Vorošilova a neskôr bol premenovaný na Strojárske a metalurgické závody, národný podnik Dubnica nad Váhom. V súčasnom období nesie podnik názov Závody ťažkého strojárstva. Stal sa skutočným strojárskym gigantom, ktorého výrobky sa v nedávnej dobe podieľali významnou mierou nielen na rozvoji národného hospodárstva ČSSR, ale všetkých členských štátov RVHP.

Stredné odborné učilište

Súčasťou priemyslu Dubnice nad Váhom neodmysliteľne patrí aj učilište, s presným názvom Stredné odborné učilište strojárske ZŤS, n. p. Dubnica nad Váhom, ktoré vzniklo práve z dôvodu prosperujúcich Škodových závodov. Najjednoduchší spôsob, akým si zadovážiť nových zamestnancov, bolo si ich vyškoliť. Preto okolo roku 1937 začala výučba rôznych profesií potrebných pre prácu v závodoch. Dokončiť učňovku trvalo 3 roky a učni sa učili rôzne predmety od technológie, kreslenia, rysovania, fyziky, cez účtovníctvo, korešpondenciu a občianske právo. Absolventi školy sa podrobovali tzv. tovarišskej skúške, pri ktorej mali preukázať rovnakú odbornú znalosť ako zapracovaní odborní tovariši. Skutočnosť, že sa výuka vykonávala na produktívnej práci, malá veľký význam. Spájala teóriu s praxou, školu s podnikom.

V súčasnosti táto škola funguje dodnes, len je premenovaná na Stredná odborná škola technická Dubnica nad Váhom a presťahovaná, avšak stále funguje v Dubnici. Dnes škola

ponúka 4-ročné štúdium s maturitou a výučným listom na odbory mechanik nastavovač, mechanik – mechatronik a mechanik – elektrotechnik a 3-ročné štúdium s výučným listom na odbory nástrojár, strojný mechanik a elektromechanik. (Stredná odborná škola technická Dubnica nad Váhom, 2021)

Aj vďaka tejto škole priemysel v Dubnici nad Váhom a jeho okolí prosperuje aj v dnešnej dobe, nakoľko túto školu každoročne navštevuje veľké množstvo mládeže zo širokého okolia a každoročne školu dokončí veľké množstvo mladých perspektívnych absolventov, ktorí hľadajú svoje uplatnenie v okolitých firmách.

5.3.2 Súčasnosť priemyslu v Dubnici nad Váhom

Momentálny priemysel v Dubnici nad Váhom už nepatrí mestu, tak ako tomu bolo v minulosti. Avšak aj dnes je množstvo firiem sídliačich priamo v meste alebo v jeho tesnej blízkosti neúrekom.

Aj dnes je jedna z najväčších firiem v Dubnici spoločnosť DMD Group, ktorá má pod sebou ďalšie spoločnosti, a to konkrétne ZŤS ŠPECIÁL, Konštrukta – Defence, a.s. a ZVS holding, a.s. Všetky tieto firmy sa aj v dnešnej dobe zaoberajú výrobou, modernizáciou a opravou vojenskej techniky, výrobou strojov a zariadení všeobecne a pre určité hospodárskej odvetvia, výrobou kovových výrobkov, strojov a prístrojov s mechanickým pohonom, ale aj napríklad znehodnocovaním vojenskej techniky. (© ZTS-ŠPECIÁL, AG, 2013)

Zaujímavosťou je, že tzv. „Špeciálka“ doteraz neukončila výrobu ťažkých strelných zbraní a streliva a podlieha pravidelnej kontrole Ministerstva vnútra SR a celý objekt je oplotený dvojmetrovým ostnatým drôtom. Je všeobecne známe, že v okolí Dubnice je v podzemí veľké množstvo jadrových krytov, ktoré siahajú viac ako 15m pod povrch zeme. Z toho minimálne 6 krytov je v areáli ZŤS ŠPECIÁL. Pozemky závodu ZVS holding, a.s., resp. Závody všeobecného strojárstva, vedú až 10km do hôr Dubnice nad Váhom.

Medzi Dubnicou nad Váhom a Novou Dubnicou, avšak administratívne patriaci pod Dubnicu nad Váhom, sa zaraďuje aktuálne úplne prvý logistický park kvalitatívnej triedy A, ktorý sa rozprestiera na ploche až 200 000m² a dnes ponúka viac ako 110 000m² prenajímateľnej plochy. Tento priestor je pre firmy lukratívny, pretože sa nachádza priamo z výjazdu z diaľnice, a preto má ľahkú dostupnosť do iných strategických výrobných závodov napr. v Bratislave, Nitre, Trnave, Žiline či Ostrave, či už logistickej prepravy riešenej kamiónovou dopravou alebo pre osobnú prepravu zamestnancov do práce.

Sklady sa delia sklad DC1 a sklad DC2, pričom prvý leží na ploche 90 000m² a druhý leží na ploche 16 000m². Pre tento priestor je vytvorených 175 parkovacích miest pre zamestnancov a rôzne návštevy. (©Industrial Park Dubnica, 2021)

6 OBYVATEĽSTVO

Obyvateľstvo je súhrn všetkých ľudí, ktorých bydlisko sa nachádza na určitom území v určitom momente. Tento počet sa neustále mení v dôsledku prirodzeného pohybu a migrácie obyvateľstva.

Počty obyvateľov v Novej Dubnici a Dubnici nad Váhom, rovnako ako aj v iných mestách, sa pravidelne hýbu. Presné čísla sú známe vďaka pravidelným sčítaniam obyvateľstva, ktoré sa na Slovensku konali na jar roku 2021. Nakoľko v súčasnosti ešte nie sú skompletizované, primárne sa bude vychádzať z posledného sčítania obyvateľstva z roku 2012.

6.1 Obyvateľstvo Novej Dubnice

Národnostné zloženie

Národnosť Novej Dubnice je, podľa údajov Štatistického úradu SR a posledného spracovaného sčítania obyvateľstva v roku 2012, výrazne Slovenská. Až 90% obyvateľov považuje svoju národnosť za Slovenskú. Ako druhá najpočetnejšia národnosť obyvateľov je Česká s niečo málo nad 1%. Zvyšné desatiny a stotiny percent si delia národnosti Maďarské, Rómske, Rusínske, Ruské, Nemecké a Poľské.

Náboženské zloženie

Nová Dubnica je na základe štatistických údajov mesto s výrazne rímskokatolíckym obyvateľstvom, s až 70% veriacich. Druhou najpočetnejšou skupinou s 20% je obyvateľstvo, ktoré sa nehlási ku žiadnemu vierovyznaniu. Takmer 3,5% obyvateľov je za evanjelické náboženstvo. Zvyšné percentá si rozdeľujú náboženstvá gréckokatolícke, pravoslávne a ostatné náboženstvá. (© Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2012)

6.1.1 Vývoj obyvateľstva

Vďaka pravidelným sčítaniam obyvateľstva Mesto udalo údaje ohľadne vývoja obyvateľstva Novej Dubnice k roku 2012.

Tabuľka 1 Demografia Novej Dubnice ku 31.12.2012 (Vlastné spracovanie podľa Copyright © 2021 Mesto Nová Dubnica)

Ukazovateľ	Počet
Celkový počet obyvateľov	11 401
z toho muži	5 523

z toho ženy	5 878
Počet živonarodených detí	88
Počet zomretých	121
Predproduktívny vek (0-14 rokov)	2 230
Produktívny vek žien (15-54 rokov)	3 130
Produktívny vek mužov (15-59 rokov)	3 262
Poproduktívny vek žien (55+ rokov) a mužov (60+ rokov)	2 779

V Novej Dubnici bolo ku 31.12.2012 presne 11 401 obyvateľov. Na základe vyššie uvedenej tabuľky je vidno, že pomer mužov a žien bol takmer totožný.

Rovnako to už ale nebolo pri počte živonarodených detí, ktorých bolo o 33 menej ako počet zomretých. Hovorí to o predpoklade, že mesto malo viac starších ľudí, ako novonarodených detí.

Čo sa týka vekovej štruktúry obyvateľstva, najväčšie skupina ľudí patrila do produktívnej časti, čo bolo až 56% obyvateľov Novej Dubnice. Rozdiel medzi deťmi v predproduktívnom veku a seniormi v poproduktívnom veku už bol nebadateľný.

6.1.2 Aktuálny stav obyvateľstva

Najaktuálnejší stav obyvateľstva bolo možné zistiť zo stavu obyvateľstva ku 31.12.2020 zo Štatistického úradu Slovenskej republiky. Jeho zhrnutie je:

Tabuľka 2 Pohyb obyvateľstva Novej Dubnice ku 31.12.2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

Ukazovateľ	Počet
Celkový počet obyvateľov	10 942
z toho ženy	5 669

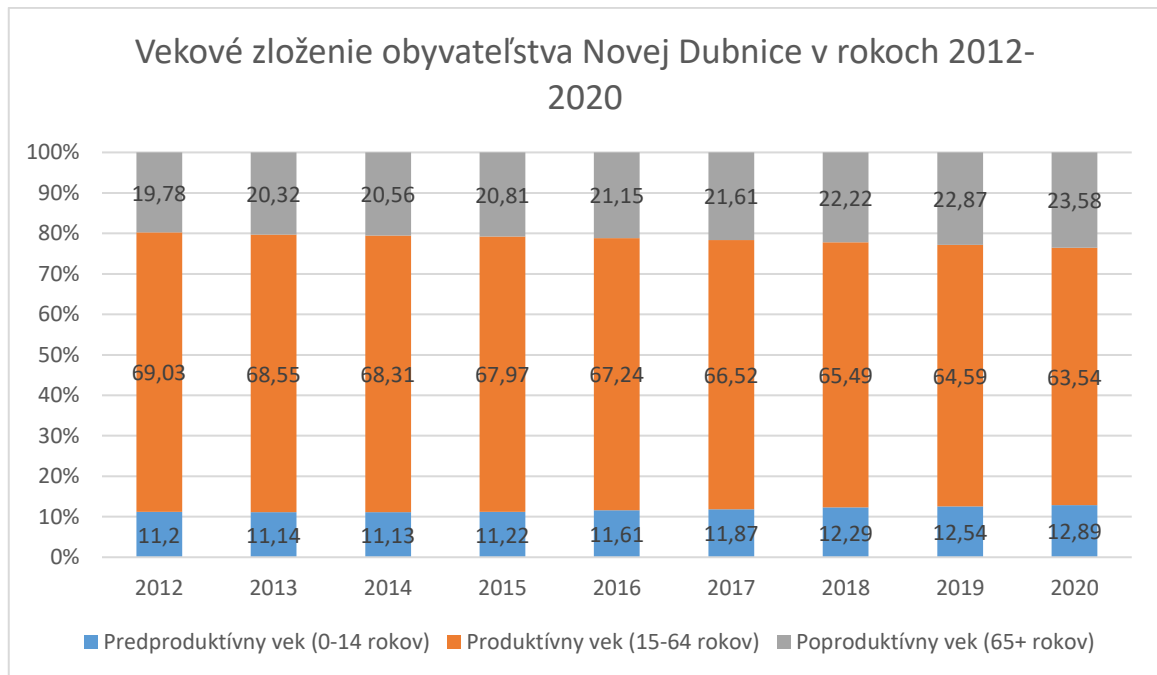
z toho muži	5 273
Narodení na 1 000 obyvateľov	8,46
Zomrelí na 1 000 obyvateľov	14,28
Prist'ahovalí na 1 000 obyvateľov	14,10
Vyst'ahovalí na 1 000 obyvateľov	17,10
Uzavreté manželstvá na 1 000 obyvateľov	4,91
Rozvedené manželstvá na 1 000 obyvateľov	1,73

Na tejto tabuľke je možné vidieť, že celkový počet obyvateľov Novej Dubnice sa tesne približuje ku 11 000. Z toho je o trochu viac žien, avšak je to zanedbateľný rozdiel. Ostatné údaje sú v prepočte na 1 000 obyvateľov.

Na základe predchádzajúcej tabuľky a predpokladu, že zomreli starší obyvatelia, je možné dedukovať, že Nová Dubnica je skôr mestom seniorov, ako detí.

Z hľadiska migrácie prist'ahovalcov a vyst'ahovalcov je o niečo viac vyst'ahovalcov, no nie je to výrazne viac. Môže to súvisieť s rôznymi faktormi, ako napríklad horšia vybavenosť bánk a úradov, minimum nákupných centier či nedostačujúce parkovacie miesta v meste. Ľudia majú rôzne požiadavky na život, a tak ich dôvod odsťahovania sa z mesta môže byť rôzny.

Z pohľadu sobášnosti a rozvodovosti vedie sobášnosť, o pomerne veľký rozdiel ale vzhľadom ku tak prevažnej miere obyvateľstva, ktoré sa radí ku rímskokatolíkom, nie je sa čo čudovať.

Graf 1 Vekové zloženie obyvateľstva Novej Dubnice v rokoch 2012-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad Slovenskej republiky)

Podľa zobrazeného grafu je možné pozorovať vekové zloženie obyvateľstva Novej Dubnice od roku 2012 až po rok 2020.

Vek detí od 0 do 14 rokov, patriacich do predproduktívneho veku, každoročne o niečo málo rástol. Jediný rozdiel z vybraných rokov bolo malé klesanie od roku 2012, ktoré trvalo do roku 2014. V roku 2015 už nastal rast predproduktívneho veku občanov mesta.

Produktívny vek, do ktorého štandardne patrí najviac obyvateľstva, pretože je to najširšie spektrum rokov, patria obyvatelia od 15 do 64 roku života. Na Novej Dubnici má klesajúci trend, z čoho vyplýva, že obyvateľstvo starne a to má negatívne dopady všeobecne na trh práce a systém dlhodobej starostlivosti.

V poproduktívnom veku, vo veku nad 65 rokov, je každým rokom viac a viac obyvateľstva, čo znova len potvrdzuje predchádzajúcu myšlienku, a teda to, že obyvateľstvo starne.

6.2 Obyvateľstvo Dubnice nad Váhom

Národnostné zloženie

Podľa Štatistického úradu SR a údajov z posledného sčítania obyvateľstva v roku 2012, až 85% Dubničianov považuje svoju národnosť za Slovenskú. Za Slovenskou národnosťou nasleduje množstvo národností, ktoré však nedosahujú ani jedného percenta. Medzi nimi je národnosť Česká, Maďarská, Rómska, Rusínska, Nemecká a Poľská.

Jazykové zloženie

Obdobne ako pri národnosti, aj v prípade jazyka si prevažná väčšina Dubničanov označujú slovenský jazyk ako ich materinský jazyk. S necelým percentom nasleduje materinský jazyk český, maďarský, nemecký, poľský, rusínsky a rómsky.

Náboženské zloženie

V tomto prípade to už také jednoznačné nie je, nakoľko síce väčšina to je, avšak nie až taká výrazná ako v predchádzajúcich zloženiach. Tu sa teda takmer 63% obyvateľstva hlási ku rímskokatolíckej cirkvi. So 16% nasleduje skupina obyvateľov, ktorí sa uvádzajú ako bez vierovyznania. Zvyšné percentá patria evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, gréckokatolíckej cirkvi, apoštolskej cirkvi a rôznym iným náboženstvám. (© Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2012)

6.2.1 Vývoj obyvateľstva

Vývoj obyvateľstva Dubnice nad Váhom je úzko spätý so zamestnanosťou v Dubnici. V čase, kedy Škodove závody expandovali, rovnako expandovalo aj obyvateľstvo v meste. Ľudia sa chceli čo najviac priblížiť ku miestu výkonu ich práce, a tak sa vo veľkom množstve presťahovali do Dubnice nad Váhom.

6.2.2 Aktuálny stav obyvateľstva

Aktuálny stav obyvateľstva Dubnice nad Váhom je najlepšie možné zistiť podľa sčítania obyvateľstva, ktoré prebehlo na jar roku 2021. Keďže výsledky a celé spracovanie trvá dlhšiu dobu, v súčasnosti budú využité údaje zo Štatistického úradu SR zo dňa 31.12.2020

Tabuľka 3 Pohyb obyvateľstva Dubnice nad Váhom ku 31.12.2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR)

Ukazovateľ	Počet
Celkový počet obyvateľstva	23 259
z toho ženy	11 836
z toho muži	11 423
Narodení na 1 000 obyvateľov	7,82

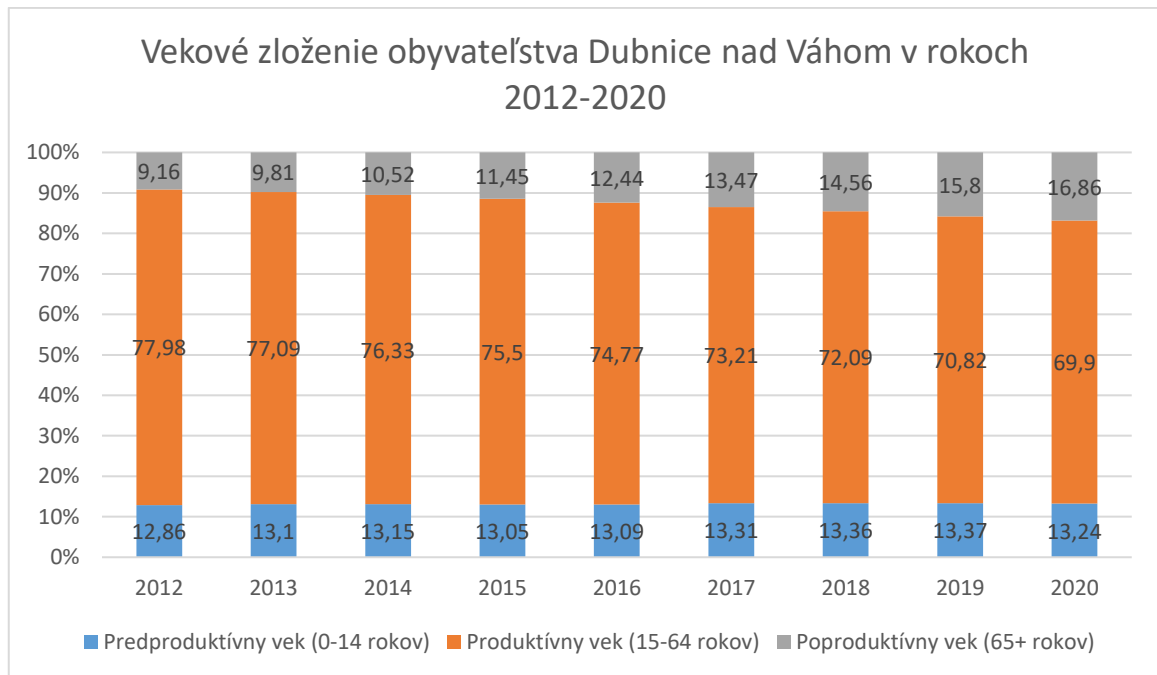
Zomrelí na 1 000 obyvateľov	9,53
Prist'ahovalí na 1 000 obyvateľov	9,96
Vyst'ahovalí na 1 000 obyvateľov	20,68
Uzavreté manželstvá na 1 000 obyvateľov	5,00
Rozvedené manželstvá na 1 000 obyvateľov	1,88

Podľa údajov zo Štatistického úradu SR je v Dubnici nad Váhom ku 31.12.2020 evidovaných 23 259 obyvateľov. Zásadný rozdiel medzi množstvom žien a mužov v Dubnici nad Váhom nie je.

Z hľadiska narodených a zomrelých je o niečo väčšia prevaha tých, ktorí zomreli, z čoho sa môže dedukovať, že obyvateľstvo Dubnice starne a vymiera. Jedine však za predpokladu, že zomrelí boli obyvatelia v seniorskom veku, keďže sa neustále znižuje množstvo narodených detí, ktoré by prevážili seniorov.

Z pohľadu prist'ahovalectva a vyst'ahovalectva jednoznačne prevládajú vyst'ahovalci, čo sa mesto snaží riešiť výstavbou nových bytových domov, pretože práve toto samospráva vníma ako najvážnejší dôvod pre odchod z mesta – odchod z dôvodu náročného získania bývania, buď z dôvodu, že ľudia nemajú zdroje na kúpu nehnuteľnosti alebo z dôvodu vysokých nájmov, ktoré si obyvatelia Dubnice nie sú schopní finančne hrať.

Pozitívnu správou je väčší počet uzavretých manželstiev ako rozvodov, pretože pokojné domácnosti sa prejavujú aj na celkovej spokojnosti obyvateľstva a menšieho zaťaženia bytovej politiky, pretože zatiaľ čo fungujúce manželstvo môže bývať v jednej domácnosti, rozvedené manželstvá sa delia do dvoch domácností, čím sa samozrejme navyšujú požiadavky mestu na výstavby nových bytov.

Graf 2 Vekové zloženie obyvateľstva Dubnice nad Váhom v rokoch 2012-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad Slovenskej republiky)

Z tohto grafu je zrejmé vekové zloženie obyvateľstva Dubnice nad Váhom od roku 2012 po rok 2020.

Predproduktívny vek, kde patria deti do 14 rokov, sa každoročne pomaly navyšuje, až na rok 2015 a potom posledný sledovaný rok 2020, kedy hodnoty v tejto skupine klesli. Predproduktívny vek má síce stúpajúci trend, no tento trend je tak slabý, že sa nemôže považovať za omladzujúce. Práve pravidelné navyšovanie počtov detí v predproduktívnom veku vedie ku omladzovaniu obyvateľstva a to má priaznivé dôsledky najmä na ekonomiku.

Produktívny vek v meste má klesajúci trend, čo znamená, že každým rokom je menej a menej obyvateľstva, ktoré je v produktívnom veku, kedy sú schopní pracovať a napredovať nielen ako jednotlivci, ale aj ako skupiny ľudí, napr. v práci.

V poproduktívnom veku je čím ďalej, tým viac obyvateľov Dubnice nad Váhom. Za 8 rokov sa množstvo seniorov takmer zdvojnásobilo, čo vedie k už naznačenému starnutiu obyvateľstva.

7 KOMPARÁCIA DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJA A BYTOVÝCH POLITÍK MIEST NOVÁ DUBNICA A DUBNICA NAD VÁHOM

Porovnávať vybrané mestá je veľmi náročné, pretože prvé zmienky o Dubnici nad Váhom siahajú až do 16. storočia, pričom Nová Dubnica sa začala budovať až v 50. rokoch 20. storočia. Zatiaľ čo Dubnica nad Váhom už prosperovala, Nová Dubnica ešte ani neexistovala. Takmer z každého hľadiska sú tieto mestá rozdielne, no v niečom sa porovnávať môžu.

Obidve tieto mestá majú svoje obyvateľstvo a rovnaké priemyselné zameranie, ktoré obe čerpajú z využitia tesnej blízkosti cesty I. triedy, vďaka čomu majú jednoduchú dostupnosť do vzdialenejších miest, v ktorých rovnako prosperuje priemysel alebo iné odvetvia, ktoré spolu spolupracujú.

7.1 Komparácia demografického vývoja miest Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom

Úplne prvý, pomerne zásadný rozdiel bol zistený z počtu obyvateľov. Dubnica nad Váhom má, ku dňu 31.12.2020, zhruba o 12 000 obyvateľov viac ako Nová Dubnica. Počet obyvateľov výrazne ovplyvňuje rozpočet, ktorým mesto od štátu disponuje, čo môže zreteľne zvýhodňovať schopnosť modernizácie mesta. Samosprávy vedia lákať ľudí na rôzne benefity, aby si pred sčítaním obyvateľstva zmenili trvalé bydlisko na konkrétnu obec, s cieľom samosprávy dostať čo najväčší finančný obnos zo štátu.

Napriek tomu, že obe mestá sú v podstate rovnako nábožensky orientované, našli sa nemalé odlišnosti. Nová Dubnica prevláda so 70% rímskokatolícky založeného obyvateľstva. V porovnaní s Dubnicou nad Váhom má Nová Dubnica v prepočte o 7% viac takto zamerané obyvateľstvo. V Novej Dubnici je však až 20% ľudí, ktorí sa považujú za ateistov, a teda sa nezaraďujú ku žiadnemu náboženstvu. V Dubnici patrí ateistom tiež druhá priečka, no v prepočte to vychádza na 16%. Ďalšie náboženstvá sú už za sebou v podobných percentách.

Rozdiely boli nájdené v percentách obyvateľstva, ktoré sa hlásili ku Slovenskej národnosti. V Novej Dubnici sa ku Slovenskej národnosti hlásilo až 90% obyvateľov, o 5% viac ako v Dubnici nad Váhom. Nasledujúce národnosti boli obdobne České, Maďarské a Rómske. Ostatné už boli skôr zanedbateľné.

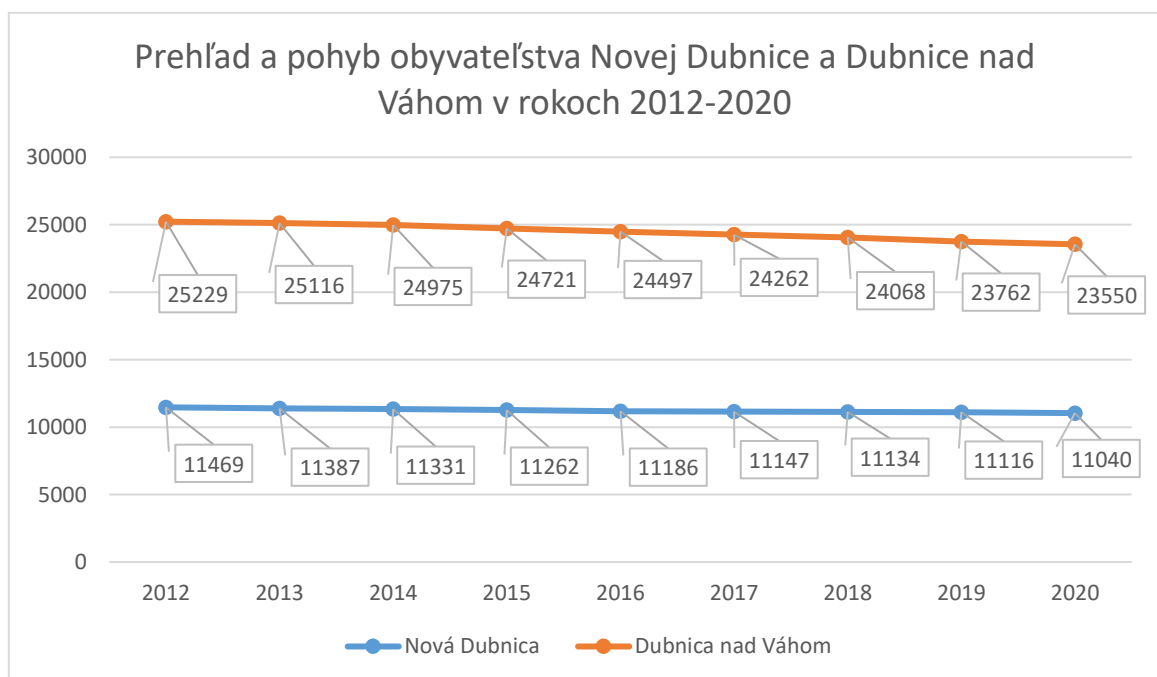
Pri zameraní sa na konkrétne počty mužov a žien, aj keď to nie sú výrazné rozdiely, v oboch mestách prevažujú ženy.

Z pohľadu natality a mortality, v prepočte na 1 000 obyvateľov, je väčšie množstvo aj narodených, aj zomretých v Novej Dubnici. V Dubnici nad Váhom sa tieto údaje takmer priblížili.

Problém s migráciou je značný v Dubnici nad Váhom, nakoľko skutočne veľký počet obyvateľstva sa za posledné obdobie odsťahovalo. Mesto sa túto situáciu snaží riešiť aj spomínaným nájomným bývaním, keďže samospráva má zato, že dôvod odchodu ľudí je slabá možnosť zaobstarania si vlastné bývanie a vysoká cena za prenájom bytov u súkromných osôb. Nová Dubnica fluktuuje zhruba na rovnakých číslach prisťahovalcov a vystáhalcov.

Pre prevažne katolícky orientované obyvateľstvo je štandardné, že prevažuje uzatváranie manželstiev v obciach, resp. najmä nízka rozvodovosť. V týchto mestách tomu nie je inak, a tak obe drvivo prevládajú v uzatváraní manželstiev a majú nízku rozvodovosť.

Z tohto porovnania je jasné, že napriek tomu, že ide o dve rozličné mestá, majú viaceré zhôd.

Graf 3 Prehľad a pohyb obyvateľstva Novej Dubnice a Dubnice nad Váhom v rokoch 2012-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad Slovenskej republiky)

Z pridaného grafu je možné vyčítať, ktorý znázorňuje prehľad pohybu obyvateľstva miest od roku 2012 po rok 2020, že obe mestá, ako Nová Dubnica, tak aj Dubnica nad Váhom, majú síce slabšiu, ale predsa klesajúcu tendenciu. Pre mestá to jednoznačne nie je priaznivý výsledok a z toho dôvodu by mali mať záujem o modernizáciu, výstavbu a zvelaďovanie verejných priestranstiev obcí.

7.2 Komparácia bytových politík miest Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom

Na základe zanalyzovaných dát a údajov o bytových politikách miest Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom je možné zhodnotiť, že obe mestá majú bytovú politiku nastavenú podobne. Obe mestá budujú obytné priestory pre svojich obyvateľov, len trochu iným spôsobom.

Nová Dubnica sa zamerala na výstavbu nových štvrtí. V prípade štvrtí Dlhé Diely a Medové lúky, sú to nové a moderné spôsoby žitia, vhodné pre mladých ľudí, ktorí sa ľahšie prispôbujú dnešnej dobe. Súčasťou výstavby rodinných domov mesto nezabúda aj na občiansku vybavenosť, ktorú pokladá za jednu z najdôležitejších pre spokojný život svojich obyvateľov. Myslí preto nielen na mladé rodiny, ktoré potrebujú mať vo svojej blízkosti materské a základné školy spolu s detskými ihriskami, ale aj na seniorov, ktorým má mesto v pláne vybudovať na Dlhých Dieloch rezidenciu s menšími bytmi.

Dubnica nad Váhom sa naopak zamerala nie na výstavbu nových štvrtí a obytných priestorov, ale na odkúpenie chátrajúcich budov súkromníkov a následnú prestavbu s rôznym využitím, avšak najmä na prestavbu bytových priestorov. Úmysel prestavby bývalej Základnej umeleckej školy je aktuálne za zmenu školských priestorov na bytové jednotky. O bývanie v týchto jednotkách si budú môcť v budúcnosti požiadať mladé rodiny, ktoré nemajú možnosti na to, aby si z vlastných zdrojov zadovážili vlastné bývanie alebo výška súkromne prenajímaných bytov v meste presahuje ich finančné možnosti. V súčasnosti ešte nie je presne isté, aké konkrétne podmienky budú musieť uchádzači splniť a koľko presne bude nájomné bývanie v bývalej ZUŠ stáť.

ZÁVER

Problematika tejto bakalárskej práce bola demografický vývoj a bytová politika miest Nová Dubnica a Dubnica nad Váhom. S touto problematikou boli vymedzené určité stanoviská, ktoré práca riešila. Jedným z nich bolo vysvetlenie pojmov, kde bolo potrebné odôvodniť, prečo je bytová politika dôležitá a ako veľmi ovplyvňuje bežný život človeka. Na toto spracovanie boli vymedzené ciele, ktoré sa dosiahli vďaka využitiu vybraných metód.

S pomocou zistených informácií z rôznych zdrojov bolo naplnením cieľov vytvorená komplexná analýza oboch miest, ktorá do hĺbky skúmala jednotlivé mestá z rôznych pohľadov. Zameranie bolo najmä na významnú priemyselnú výrobu, ktorá ovplyvnila nielen zamestnanosť v oboch mestách, ale dokonca v prípade Novej Dubnice vôbec jej vznik. Ďalej bola práca zameraná na výstavbu, kde bolo poukázané na budovateľské ciele a rozdielne zamerania miest na novú výstavbu a prestavbu starších budov. Vďaka tomu by mohla byť práca prínosom pre ďalšie budovateľské zámery miest s ohľadom na prilákanie nového obyvateľstva do miest a podporiť tým stagnujúce prísťahovalectvom.

Hlavný prínos práce je určite skompletizovanie, zhrnutie a porovnanie dvoch miest, ktorých pôvodným plánom bolo spojiť sa a vytvoriť jednu veľkú aglomeráciu. Ani po 70 rokoch sa plán nestal skutočnosťou, aj keď realitou je, že obe mestá sa neustále rozširujú, a tak je možné, že jedného dňa sa hranice miest stretnú na jednom mieste. V tomto prípade by sa mohlo uvažovať o návrhu, ktorý by prinášal nové nápady a rady, ako tieto mestá spojiť do jedného a začať tak písať novú históriu jedného spojeného mesta.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

BYTRICKÝ, Valerián a Kolektív AUTOROV, 1993. *Dubnica nad Váhom*. Bratislava: Slovak Academic Press, 214 s. ISBN 80-85665-09-3.

HEGEDÜS, József, Martin LUX a Vera HORVÁTH. *Private Rental Housing in Transition Countries: An Alternative to Owner Occupation?*. London: Palgrave Macmillan UK, 2018, 418 s. ISBN 978-1-137-50709-9.

IVANIČKA, Koloman, 1997. *Vybrané aspekty transformácie bytovej politiky na Slovensku*. Bratislava: Vydavateľstvo STU, 107 s. ISBN 80-227-0963-8.

KLUFOVÁ, Renata a Poláková ZUZANA. *Demografické metódy a analýzy: demografie české a slovenské populácie*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, 308 s. ISBN 978-80-7357-546-5.

KLUFOVÁ, Renata, 2008. *Základy demografie*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, 236 s. ISBN 978-80-7394-125-3.

KUDA, František a Martin LUX, 2010. *Bydlení v regionech (důsledky regionálních rozdílů v dostupnosti bydlení)*. Praha: Professional Publishing, 152 s. ISBN 978-80-7431-026-3.

KVASNIČKA, Marián a autorský kolektív, 2007. *Mesto Nová Dubnica (1957 - 2007)*. Nová Dubnica: © Mesto Nová Dubnica, 222 s. ISBN 978-80-969780-2-1.

LUND, Brian. *Understanding Housing Policy*. Bristol: Policy Press, 2011, 336 s. ISBN 978-1-84741-631-4.

POLÁKOVÁ, Olga a kolektiv, 2006. *Bydlení a bytová politika*. Praha: Ekopress, 294 s. ISBN 80-86929-03-5.

ŠPIRKOVÁ, Daniela, Koloman IVANIČKA a Maroš FINKA. *Bývanie a bytová politika : vývoj, determinanty rozvoja bývania a nové prístupy v nájomnej bytovej politike na Slovensku*. Bratislava: STU, 2009, 191 s. ISBN 978-80-227-3173-7.

ZOZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJOV

Bytová politika a bývanie, 2017. *Slovensko.sk: ústredný portál verejnej správy* [online]. [cit. 2021-6-7]. Dostupné z: <https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/bytova-politika-a-byvanie578/>

Demografia a sociálne štatistiky, 2021. © *Štatistický úrad Slovenskej republiky*, [online]. [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_DEM/om7052rr/v_om7052rr_00_00_00_sk

ETTLEROVÁ, Sylva a Barbora MATĚJKOVÁ, 2004. *Rodinné chování a bytová situace mladé generace - souvislosti s partnerským, sňatkovým a natalitním chováním*. [online]. Praha: VÚPSV, 108 s. [cit. 2021-5-30]. Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:80265ad0-8262-11e3-a606-005056827e51?page=uuid:94b46ef0-a5ea-11e3-a597-5ef3fc9bb22f>

EVPU, a.s. Nová Dubnica [online], 2019. [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://www.evpu.sk/>

GURRAN, Nicole a Glen BRAMLEY, 2017. *Urban Planning and the Housing Market: International Perspectives for Policy and Practice* [online]. London: Palgrave Macmillan, 449 s. [cit. 2021-6-8]. ISBN 978-1-137-46403-3. Dostupné z: doi:10.1057/978-1-137-46403-3

História mesta, © 2021 Mesto Nová Dubnica. Mesto Nová Dubnica [online]. [cit. 2021-5-26]. Dostupné z: <https://www.novadubnica.eu/historia-mesta>

Industrial Park Dubnica [online], 2021. [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: <https://www.industrialparkdubnica.sk/#projekt>

KING, Peter, 2015. *The Principles of Housing* [online]. London: Routledge, 200 s. [cit. 2021-6-8]. ISBN 978-1-315-67498-8. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.4324/9781315674988>

Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2020, 2006. *Ministerstvo dopravy a výstavby SR* [online]. Bratislava: ©Ministerstvo dopravy a výstavby SR [cit. 2021-6-9]. Dostupné z: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/vystavba-5/bytova-politika/dokumenty/koncepcie>

Medové lúky [online], 2021. [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://medoveluky.sk/>

Mesto Nová Dubnica, 2021. *Mesto Nová Dubnica* [online]. Nová Dubnica [cit. 2021-5-29]. Dostupné z: <https://www.novadubnica.eu/symbyly-mesta>

Nová Dubnica – radové domy, 2020. *Rodinný dom* [online]. [cit. 2021-5-28]. Dostupné z: <https://rodinnydom.online/nova-dubnica-radove-domy/>

Obyvateľstvo a migrácia, 2021. © Štatistický úrad SR [online]. 04.06.2021 [cit. 2021-6-9]. Dostupné z: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/home!/ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfIjo8ziA809LZycDB0NLPyCXA08QxwD3IO8TAWNTEz1wwkpiAJKG-AAjgZA_VFgJc7ujh4m5j4GBhY-7qYGno4eoUGWgcbGBo7GUAV4zCjIjTDIdFRUBADse0bP/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

PICKVANCE, Christopher, 2001. *Four varieties of comparative analysis*. Netherlands: Journal of Housing and the Built Environment. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1023/A:1011533211521>

REZÁKOVÁ, Veronika, 2021. Revitalizácia vnútrobloku na sídlisku Pod Hájom. *Informačný server mesta Dubnica nad Váhom* [online]. [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: https://www.dubnica.eu/udalosti-v-meste/aktuality/dvadsiate-druhe-planovane-rokovanie-mestskeho-zastupitelstva-mesto-na-dotaciach-prerozdeli-343-tisic-eur-obnovit-chce-vnutroblok-na-sidlisku-pod-hajom-1928sk.html?fbclid=IwAR2EODSGJ_qnxdpogQ9ck7u7a2RSWOTMP4lgaQKpUorO3aSlYrsDim8b3Ik

REZÁKOVÁ, Veronika, 2021. Výstavba cyklotrasy. *Informačný server mesta Dubnica nad Váhom* [online]. [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: https://www.dubnica.eu/udalosti-v-meste/aktuality/vystavbe-cyklotrasy-do-mc-prejta-uz-nic-nebrani-mesto-na-nu-ziskalo-viac-ako-824-tisic-eur-1948sk.html?fbclid=IwAR04aQziJXUdC_JE-DO-RLlanTBYISTpqFMrFTuNaIDZNEIqogNdd7QDsZU

REZÁKOVÁ, Veronika, 2021. Zo sídla umeleckej školy po prestavbe vznikne 3-podlažný bytový dom. *Informačný server mesta Dubnica nad Váhom* [online]. [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: <https://www.dubnica.eu/udalosti-v-meste/aktuality/zo-sidla-umeleckej-skoly-po-prestavbe-vznikne-3-podlazny-bytovy-dom-1950sk.html?fbclid=IwAR1ept32Lc7BlOoh7cajKOS-BmQGOGGo8PMvrEffTT5yU6vo9jqIJT8x5yIs>

Stredná odborná škola technická Dubnica nad Váhom [online], 2021. [cit. 2021-6-9]. Dostupné z: <https://sosdca.edupage.org/>

Štatistika mesta Nová Dubnica, 2021. *Mesto Nová Dubnica* [online]. Nová Dubnica [cit. 2021-6-9]. Dostupné z: <https://www.novadubnica.eu/statistika-mesta-nova-dubnica>

ZTS-ŠPECIÁL, AG [online]. © 2013 ZTS-ŠPECIÁL [cit. 2021-6-10]. Dostupné z: <http://www.ztsspecial.sk/sk/akcionarska-struktura>

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A ZKRATIEK

- SR Slovenská republika
- ČR Česká republika
- EÚ Európska únia
- OSN Organizácia Spojených Národov
- ČSR Československá republika
- ČSSR Československá socialistická republika
- RVHP Rada vzájomnej hospodárskej pomoci
- ŠFRB Štátny fond rozvoja bývania
- ZUŠ Základná umelecká škola

ZOZNAM GRAFOV

Graf 1 Vekové zloženie obyvateľstva Novej Dubnice v rokoch 2012-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad Slovenskej republiky).....	50
Graf 2 Vekové zloženie obyvateľstva Dubnice nad Váhom v rokoch 2012-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad Slovenskej republiky).....	53
Graf 3 Prehľad a pohyb obyvateľstva Novej Dubnice a Dubnice nad Váhom v rokoch 2012-2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad Slovenskej republiky)	55

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok 1 Poloha mesta Nová Dubnica na území Slovenska (Vlastné spracovanie podľa © ARCMAP, ÚGKK SR, 2016).....	31
Obrázok 2 Radová výstavba Dlhé Diely (©Nová Dubnica – radové domy, 2020).....	34
Obrázok 3 Štvrť Medové lúky (©Medové lúky, 2021)	35
Obrázok 4 Poloha mesta Dubnica nad Váhom na území Slovenska (Vlastné spracovanie podľa © ARCMAP, ÚGKK SR, 2016)	39
Obrázok 5 Prestavba budovy ZUŠ na nájomné byty (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021)	41
Obrázok 6 Stavebný plán nájomných bytov (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021)	41
Obrázok 7 Trasovanie cyklotrasy (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021)	42
Obrázok 8 Plán revitalizácie vnútrobloku (© Mesto Dubnica nad Váhom, 2021).....	43

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1 Demografia Novej Dubnice ku 31.12.2012 (Vlastné spracovanie podľa Copyright © 2021 Mesto Nová Dubnica).....	47
Tabuľka 2 Pohyb obyvateľstva Novej Dubnice ku 31.12.2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR).....	48
Tabuľka 3 Pohyb obyvateľstva Dubnice nad Váhom ku 31.12.2020 (Vlastné spracovanie podľa © Štatistický úrad SR).....	51